

DNEVI VARSTVOSLOVJA 2022

ZBORNİK POVZETKOV

Maja Modic, Benjamin Flander, Branko Lobnikar in Tinkara Pavšič Mrevlje (uredniki)

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

23. Dnevi varstvoslovja, Laško, 8. in 9. junij 2022

Zbornik povzetkov

Uredniki

Maja Modic

Benjamin Flander

Branko Lobnikar

Tinkara Pavšič Mrevlje

Junij 2022

Naslov <i>Title</i>	23. Dnevi varstvoslovja, Laško, 8. in 9. junij 2022 <i>23rd Days of Criminal Justice and Security, Laško, 8th & 9th of June 2022</i>
Podnaslov <i>Subtitle</i>	Zbornik povzetkov <i>Book of Abstracts</i>
Uredniki <i>Editors</i>	Maja Modic (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede) Benjamin Flander (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede) Branko Lobnikar (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede) Tinkara Pavšič Mrevlje (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Tehnični uredniki <i>Technical editors</i>	Dunja Legat (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba) Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba) Barbara Erjavec (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Oblikovanje ovitka <i>Cover designer</i>	Jan Perša (Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba) prirejeno po idejni oblikovni osnovi Aleksandra Podlogarja (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Grafika na ovitku <i>Cover graphic</i>	Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, 2017 oblikovalec Aleksander Podlogar (Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Konferenca <i>Conference name</i>	23. Dnevi varstvoslovja
Datum konference <i>Conference date</i>	8. in 9. junij 2022
Kraj konference <i>Conference location</i>	Laško, Slovenija
Programsko-organizacijski odbor <i>Program-organising committee</i>	Maja Modic, predsednica, Benjamin Flander, Branko Lobnikar, Tinkara Pavšič Mrevlje, Anja Zahirovič, Barbara Erjavec, Aleksander Podlogar, Violeta Malič in Gregor Bec (vsi Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede)
Založnik <i>Published by</i>	Univerza v Mariboru Univerzitetna založba Slomškov trg 15, 2000 Maribor, Slovenija https://press.um.si , zalozba@um.si

Izdajatelj Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede
Issued by Kotnikova ulica 8, 1000 Ljubljana, Slovenija
<https://www.fvv.um.si>, fvv@fvv.uni-mb.si

Izdaja
Edition Prva izdaja

Vrsta publikacije
Publication type E-knjiga

Dostopno na
Available at <http://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/683>

Izdano
Published at Maribor, Slovenija, junij 2022

© Univerza v Mariboru, Univerzitetna založba
/ University of Maribor, University Press

Besedilo / Text
© Avtorji in uredniki, 2022

To delo je objavljeno pod licenco Creative Commons Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav 4.0 Mednarodna. / *This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 International License.*

Uporabnikom je dovoljeno reproduciranje brez predelave avtorskega dela, distribuiranje, dajanje v najem in priobčitev javnosti samega izvirnega avtorskega dela, in sicer pod pogojem, da navedejo avtorja in da ne gre za komercialno uporabo.

Vsa gradiva tretjih oseb v tej knjigi so objavljena pod licenco Creative Commons, razen če to ni navedeno drugače. Če želite ponovno uporabiti gradivo tretjih oseb, ki ni zajeto v licenci Creative Commons, boste morali pridobiti dovoljenje neposredno od imetnika avtorskih pravic.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor
351.74 (082) (0.034.2)

DNEVI varstvoslovja (23 ; 2022 ; Laško)
23. dnevi varstvoslovja, Laško, 8. in 9. junij 2022 [Elektronski vir] :
zbornik povzetkov / (uredniki) Maja Modic ... [et al.]. - 1. izd. - E-zbornik. -
Maribor : Univerzitetna založba Maribor, 2022

Način dostopa (URL) : <https://press.um.si/index.php/ump/catalog/book/683>
ISBN 978-961-286-603-7 (PDF)
doi: 10.18690/um.fvv.2.2022
COBISS.SI-ID 107895811

Povzetki niso lektorirani. Stališča, izražena v povzetkih, so stališča avtorjev in jih ni mogoče pripisati Univerzi v Mariboru, Fakulteti za varnostne vede ter institucijam, kjer so zaposleni.

ISBN 978-961-286-603-7 (pdf)

DOI <https://doi.org/10.18690/um.fvv.2.2022>

Cena
Price Brezplačni izvod

Odgovorna oseba založnika
For publisher prof. dr. Zdravko Kačič, rektor Univerze v Mariboru

Citiranje
Attribution Modic, M., Flander, B., Lobnikar, B. in Pavšič Mrevlje, T. (ur.). (2022). *23. Dnevi varstvoslovja, Laško, 8. in 9. junij 2022*. Maribor: Univerzitetna založba. doi: 10.18690/um.fvv.2.2022

Kazalo

Uvodnik	1
Uredniki	
VABLJENA PREDAVANJA	3
Intimnopartnerski femicid v Sloveniji – pomen povednega poimenovanja umorov žensk in prepoznavanje dejavnikov tveganja	5
Jasna Podreka	
Izboljšanje odzivanja prvih posredovalcev na nasilje v družini – pomen celovitega in večagencijskega pristopa	6
Branko Lobnikar	
OKROGLE MIZE	7
Okrogla miza »Nasilje v družini – epidemija, pred katero si prepogosto zatiskamo oči, mašimo ušesa in zastiramo usta«	9
Okrogla miza »Deset let instituta odvzema premoženja nezakonitega izvora«	11
POVZETKI PRISPEVKOV	13
Tožilski pogled na finančno preiskavo po Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI)	15
Kristina Amon	
Podatkovno rudarjenje kot metoda napovedovanja izrednih dogodkov v zaporskem sistemu	16
Jernej Agrež	

Nevarnosti psihološkega izvedenstva: zanemarjanje znanosti in vpliva pristranskosti	17
Igor Areh	
Odnos prebivalcev Slovenije do izvrševanja kazenskih sankcij v skupnosti	18
Emanuel Banutai, Branko Lobnikar, Danijela Mrhar Prelič	
Trenutni dosežki projekta HOPE in izzivi za v prihodnje	19
Emanuel Banutai, Danijela Mrhar Prelič	
Sodelovanje policije z informatorji – policijsko »izvidništvo« v boju proti kriminaliteti	20
Robert Berginc	
Analiza sistema izobraževanja zasebnovarnostnega osebja v Sloveniji	21
Žiga Božjak, Andrej Sotlar	
Sodobne oblike preprečitve spolnega nasilja na območjih nočnega življenja – izsledki projekta SHINE	22
Tinkara Bulovec, Katja Eman	
Uveljavljanje in varstvo pravic obsojencev v slovenskem zaporskem sistemu	23
Lana Cvikl	
Problematika neformalnega nadzorstva in formiranje družbene iniciative – Štajerska varda	24
Domen Čerin, Aleš Bučar Ručman, Simon Slokan	
Projekt FENIKS – raziskovanje korupcije in korupcijskih tveganj v zdravstvu	25
Bojan Dobovšek, Boštjan Slak, Maja Loknar, Aleš Behram	
Policijsko delo v skupnosti v ruralnih predelih Slovenije v času covid-19	26
Katja Eman	
Nacionalna viktimizacijska študija na slovenskem podeželju	27
Katja Eman, Gorazd Meško	
Ob rob finančni preiskavi po Zakonu o finančni upravi	28
Benjamin Flander	
PERICLES – okrepljena urbana oprema v Ljubljani	29
Roman Fortuna, Tinkara Bulovec	
Finančne preiskave po ZKP – policijski vidik	30
Bojan Geršak	

Kriminaliteta in kaznovanje v republikah nekdanje Jugoslavije Rok Hacin, Jošt Meško	31
Obravnavna povzročiteljev nasilja v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni Vanja Jakopin, Aleksandra Tratar	32
Izpostavljenost starejših uporabnikov pametnih naprav kibernetским grožnjam: Stanovalci domov za starejše Sanja Kerznar Osolnik, Igor Bernik, Kaja Prislán, Anže Mihelič, Simon Vrhovec	33
Študija primera nasilja odraslih otrok nad starši v Sloveniji Monika Klun, Aleš Bučar Ručman, Danijela Frangež	34
Uporaba kriminoloških teorij pri preučevanju mladoletniškega prestopništva v ruralnih in urbanih okoljih Izza Kokoravec, Gorazd Meško	35
Nasilje nad starejšimi v času pandemije covid-19 Nena Kopčavar Guček	36
Izzivi pri izvajanju instituta odvzema premoženja nezakonitega izvora Jona Koren Fric	37
Preliminarni rezultati raziskave o vlogi pediatrov pri prepoznavi nasilja nad otroki Nika Košir, Boštjan Slak	38
Hibridno vojskovanje Rusije proti Evropi pred začetkom kinetičnih bojnih operacij v Ukrajini: pregled strateške in taktične uporabe metod ter njihov učinek Janez Krivec	39
Pripravljenost na izredni jedrski ali radiološki dogodek, povzročen s kibernetским napadom Saša Kuhar, Samo Tomažič	40
Odgovornost in mladoletniki v prevzgojnem domu Jerica Lipec	41
Mnenje prebivalcev Slovenije o načinih in uspešnosti policijskega dela v času epidemije covid-19 Branko Lobnikar, Kaja Prislán, Sanja Kutnjak Ivković, Jon Maskály, Peter Neyroud	42

Strokovno delo v Zavodu za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje z obsojencem, obsojenim za storitev kaznivega dejanja nasilja v družini	43
Julija Mejač Leskovšek, Izidor Derganc	
Samozaznava legitimnosti slovenskih policistov	44
Gorazd Meško, Rok Hacin	
Varna raba pametnih naprav: poskus kategorizacije starejših občanov	45
Anže Mihelič, Boštjan Žvanut	
Analiza obravnave storilcev nasilja v družini v probaciji	46
Miha Novak, Danijela Mrhar Prelič	
Pomožni, rezervni, prostovoljni policisti – zgodovinski pregled	47
Jasmina Pinoza	
Večdeležniško odzivanje na nasilje nad starostniki – pomen delovanja civilne družbe	48
Teja Primc, Branko Lobnikar, Kaja Prislan	
Kibernetsko bojevanje v luči spopadov med Rusijo in Ukrajino	49
Žiga Primc, Igor Bernik	
Razvoj celovitih modelov ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in merjenja uspešnosti, učinkovitosti ter kakovosti policijskega dela: pregled tujih pristopov, dobrih praks in njihova aplikacija za Slovenijo – predstavitev projekta in preliminarni rezultati	50
Kaja Prislan, Branko Lobnikar, Anže Mihelič, Boštjan Slak, Maja Modic	
Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov – predstavitev projekta in preliminarni rezultati	51
Andrej Sotlar, Miha Dvojmoč, Maja Modic, Bernarda Tominc	
Goljufije na spletnih oglasnikih	52
Lara Števančec, Tina Baloh, Vesna Breznik, Eva Hadner	
Celostna obravnava povzročiteljev/povzročiteljic nasilja v slovenskih zaporih	53
Urška Tropaenauer, Katja Voh	
Potapljanje za namene javne varnosti	54
Gregor Trošt, Gašper Košir	
Kibernetska odpornost pametnih omrežij	55
Matjaž Trunkelj, Blaž Markelj	

Obravnava povzročitelja nasilja na probacijski enoti Mira Ulčar	56
Kako doseči večjo učinkovitost obravnave pri preprečevanju nasilja v družini ter razmislek o ključnih ovirah in pasteh Tina Vukan	57

Uvodnik

MAJA MODIC, BENJAMIN FLANDER, BRANKO LOBNIKAR,
TINKARA PAVŠIČ MREVLJE
UREDNIŠKI ODBOR ZBORNIKA POVZETKOV

Spoštovane bralke in bralci.

Zbornik povzetkov 23. Dnevo varstvoslovja sestavljajo povzetki plenarnih predavanj, okroglih miz in prispevkov, ki odražajo aktualno strokovno, znanstveno in raziskovalno delo avtorjev na področju varstvoslovja.

Plenarni del konference smo posvetili obravnavi nasilja v družini, temi, za katero menimo, da je še posebej v času po pandemiji vredna posebne pozornosti. V obliki dveh plenarnih vabljenih predavanj na temo intimnopartnerskega feticida in odzivanja prvih posredovalcev bosta obravnavo nasilja v družini otvorila dr. Jasna Podreka in dr. Branko Lobnikar. Sledila bo okrogla miza, kjer bodo svoje izkušnje in znanje s področja nasilja v družini delili predstavniki Policije, Centrov za socialno delo, s področja zdravstva, Vrhovnega državnega tožilstva in nevladne organizacije. Povzetke prispevkov na temo nasilja nad ranljivimi skupinami smo združili v sekcijo, ki bo sklenila prvi del konference.

Na drugi okrogli mizi bodo višja državna tožilka, odvetnik, ustavni pravnik ter strokovnjaka s področja kriminalistike ter policijskega in kazenskega prava razpravljali o prehojenih poteh in prihodnosti instituta odvzema premoženja nezakonitega izvora. Tej temi bo posvečena tudi sekcija z naslovom Pravni in izvedbeni vidiki finančnih preiskav.

V okviru posebne sekcije pa bodo razpravljavci predstavili cilje in preliminarne ugotovitve dveh aktualnih ciljnih raziskovalnih projektov – o razvoju celovitih modelov ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in merjenja uspešnosti, učinkovitosti ter o učinkovitem pritožbenem mehanizmu nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov.

Glavni poudarki letošnjih prispevkov se vežejo na teme s področja policijske dejavnosti, detektivske dejavnosti, varnosti v lokalnih skupnostih, proučevanja in preprečevanja različnih oblik nasilja, preiskovanja kaznivih dejanj, kriminologije, nadzora nad delom policije, izvrševanja kazenskih sankcij, kibernetске varnosti, sodobnih tehnologij pri zagotavljanju varnosti in drugih aktualnih varnostnih izzivov sodobne družbe.

Že več kot dve desetletji ostajamo zvesti glavnim ciljem konference Dnevi varstvoslovja: predstaviti najnovejša varstvoslovna spoznanja in raziskovalne ugotovitve, primere dobre prakse ter primere uspešnih prenosov znanj v prakso, omogočiti stik med teoretiki in praktiki ter pospešiti razgrinjanje in reševanje aktualnih problemov na področju varstvoslovja. Dnevi varstvoslovja tudi tokrat gostijo Slovenske dneve detektivske dejavnosti v organizaciji Detektivske zbornice Republike Slovenije, letos že četrte po vrsti.

Naša želja, da se po dveh letih, ko so Dnevi varstvoslovja zaradi epidemiološke situacije potekali v spletnem okolju, zopet srečamo, se letos uresničuje in tako smo še posebej veseli, da vas lahko 8. in 9. junija 2022 pozdravimo v Laškem.

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

VABLJENA PREDAVANJA

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

INTIMNOPARTNERSKI FEMICID V SLOVENIJI – POMEN POVEDNEGA POIMENOVANJA UMOROV ŽENSK IN PREPOZNAVANJE DEJAVNIKOV TVEGANJA

JASNA PODREKA

Univerza v Ljubljana, Filozofska fakulteta, Ljubljana, Slovenija
jasna.podreka@ff.uni-lj.si

Povzetek Intimnopartnerski femicidi sodijo med najpogostejše vzroke za nasilne in prezgodnje smrti žensk, tako v Sloveniji kot tudi v svetu. V poročilu Urada Združenih narodov za drogo in kriminal iz leta 2017 navajajo, da je bilo od leta 2016 na svetovni ravni umorjenih 87.000 žensk, od tega jih je bilo 58 % umorjenih s strani oseb, ki sodijo v njihov družinski krog; najpogostejši povzročitelji znotraj družinskega kroga so bili njihovi ali aktualni intimni partnerji. Podobno velja tudi za Slovenijo, saj statistični podatki kažejo, da so bili v skoraj polovici vseh umorov žensk povzročitelji njihovi nekdanji ali aktualni intimni partnerji. V povprečju pa v Sloveniji beležimo med 5 in 7 takšnih umorov letno. Če k tem številkam prištejemo še kolateralne žrtve, kamor štejemo osebe, ki so bile umorjene poleg partnerke, ter otroke, katerih življenje je po takšni izkušnji za vedno zaznamovano, lahko z zaskrbljenostjo ugotovimo, da so razsežnosti tega problema še veliko večje, kot se nam na prvi pogled zazdi. Ker so takšni podatki vse prej kot spodbudni in so po mnenju avtorice resen razlog za skrb, se bomo v pričujočem predavanju naprej dotaknili pomena uporabe povednega poimenovanja tovrstnih umorov in se tako spoznali s pojmom femicid ter njegovim pomenom uporabe. Osrednji del predavanja se bo nanašal na prepoznavanje temeljnih dejavnikov tveganja za tovrstna kazniva dejanja, preko katerih bi lahko gradili boljši sistem preventive in zaščite žrtev pred nasiljem v družini oz. intimnopartnerskim nasiljem.

Ključne besede:
intimnopartnerski
odnosi,
nasilje,
nasilje v družini,
femicidi,
dejavniki tveganja,
Slovenija

IZBOLJŠANJE ODZIVANJA PRVIH POSREDOVALCEV NA NASILJE V DRUŽINI – POMEN CELOVITEGA IN VEČAGENCIJSKEGA PRISTOPA

BRANKO LOBNIKAR

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
branko.lobnikar@um.si

Povzetek Žrtve psihičnega, fizičnega, spolnega in ekonomskega nasilja, zanemarjanja in zalezovanja v družini bi morale biti v središču obravnave katere koli institucije, ki je vključena v odzivanje na nasilje v družini. Uspešnost naslavljanja vseh možnih oblik nasilja v družinskem okolju je močno odvisna od ustrezne obravnave žrtev in celostnega pristopa, ki vključuje delujočo mrežo povezanih deležnikov. Rezultati dosedanjih raziskav poudarjajo, da je obravnava žrtev ob prijavi pomembna za dvig njihovega zaupanja v mehanizme pomoči. Pomembnost usposobljenosti prvih posredovalcev za kakovostno obravnavo žrtev in učinkovito naslavljanje problematike nasilja v družini potrjujejo tudi najnovejša raziskovalna dognanja. V obsežni evropski študiji o delovanju prvih posredovalcev v primerih nasilja v družini, izvedeni v okviru mednarodnega projekta IMPRODOVA, so raziskovalci prišli do ugotovitev, da so rezultati za žrtve veliko boljši, če se z žrtvami nasilja v družini ukvarjajo prvi posredovalci, ki imajo posebna znanja za obravnavo tako žrtev kot storilcev nasilja v družini, kot če pri nasilju v družini posredujejo generalisti – tisti policisti ali socialni delavci, ki so v tistem trenutku v službi. Kot ključne pa so izpostavili pomen ocene tveganja in dokumentiranje primerov, razvoja skupnih programov usposabljanja za vse ravni in vse prve posredovalce ter krepitev znotrajagencijskega in medagencijskega sodelovanja.

Ključne besede:

nasilje v družini,
prvi posredovalci,
IMPRODOVA,
usposabljanje,
policija,
zdravstvo,
socialno delo,
ocena tveganja

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

OKROGLE MIZE

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

OKROGLA MIZA »NASILJE V DRUŽINI – EPIDEMIJA, PRED KATERO SI PREPOGOSTO ZATISKAMO OČI, MAŠIMO UŠESA IN ZASTIRAMO USTA«

MODERATOR: BRANKO LOBNIKAR

RAZPRAVLJAVCI: ALOJZ SLADIČ, BORIS RAKUŠA, HELENA GOVEKAR, SAŠA CAR,
NENA KOPČAVAR GUČEK, MIRJAM KLINE IN KATJA ZABUKOVEC KERIN

Izhodišča. Nasilje v družini razumemo kot katero koli obliko psihičnega, fizičnega, spolnega, ekonomskega nasilja, zanemarjanja in zalezovanja, ki poteka v družinskem okolju. Tovrstno nasilje je lahko nasilje do otrok, nasilje v intimnopartnerskih odnosih ter tudi pogosto zapostavljeno nasilje do starejših. Uspešnost naslavljanja vseh možnih oblik nasilja v družinskem okolju je odvisna od celostnega pristopa, ki vključuje delujočo mrežo soodvisnih deležnikov. Najustreznejši način obravnavanja nasilja v družini je usklajen odziv represivnih in nerepresivnih institucij. Kompleksnost pojava nasilja zahteva medinstitucionalni in multidisciplinarni pristop na preventivnem in tudi na kurativnem področju. Pri tem sodelujejo policija, centri za socialno delo, zdravstvene službe, sodišča, varne hiše in nevladne organizacije pa tudi drugi, ki pridejo v stik z žrtvijo. Na okrogli mizi bomo s kompetentnimi razpravljavci poskušali ugotoviti, kako doseči sinergijo med ukrepi posameznih, vladnih in nevladnih, institucij pri zagotavljanju dobrobiti žrtev nasilja in tudi odvrčanju storilcev nasilnega vedenja.

Ključne besede: intimnopartnerski odnosi, nasilje, femicidi, dejavniki, Slovenija

O razpravljavcih:**Branko Lobnikar**

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija.

Alojz Sladič

Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Ljubljana, Slovenija.

Boris Rakuša

Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Ljubljana, Slovenija.

Helena Govekar

Center za socialno delo Ljubljana, Koordinacija za preprečevanje nasilja, Ljubljana, Slovenija.

Saša Car

Center za socialno delo Pomurje, Koordinacija za preprečevanje nasilja, Murska Sobota, Slovenija.

Nena Kopčavar Guček

Zdravstveni dom Ljubljana, enota Vič in Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta, Katedra za družinsko medicino, Ljubljana, Slovenija.

Mirjam Kline

Vrhovno državno tožilstvo, Ljubljana, Slovenija.

Katja Zabukovec Kerin

Društvo za nenasilno komunikacijo, Ljubljana, Slovenija.

OKROGLA MIZA »DESET LET INSTITUTA ODVZEMA PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA«

MODERATOR: BOJAN DOBOVŠEK

RAZPRAVLJAVCI: BENJAMIN FLANDER, MITJA JELENIČ NOVAK,
BARBARA LIPOVŠEK

Izhodišča. Letos bo preteklo deset let od začetka uporabljanja Zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI). Zakon določa pogoje, postopek in pristojne organe za finančno preiskavo, začasno zavarovanje odvzema, začasen odvzem, hrambo, upravljanje in odvzem premoženja nezakonitega izvora ter mednarodno sodelovanje v zvezi s postopki po tem zakonu. Institut odvzema premoženja je že pred sprejemom ZOPNI dvigoval nemalo prahu. Del strokovne javnosti je zavzel stališče, da mehanizem, ki je odvzem premoženja predvidel v okviru pravnega postopka, nasprotuje domnevi nedolžnosti in da omogoča čezmerne posege v lastninsko pravico, sprejeta ureditev pa naj bi udeležencem postopka kršila temeljne pravice tudi v postopku finančne preiskave. V nasprotju s kritiki so (bili) zagovorniki zakona mnenja, da zakon uvaja legitimen instrument, ki pod določenimi pogoji omogoča, da se premoženje, glede katerega obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je bilo pridobljeno nezakonito, preišče in odvzame. ZOPNI je bil leta 2014 noveliran, v zvezi z njim pa je bilo izdanih tudi več sklepov in odločb Ustavnega sodišča. Na institut odvzema premoženja je daljnosežno vplivala zlasti odločitev Ustavnega sodišča o razveljavitvi prvega odstavka 57. člena ZOPNI, ki je omogočal uporabo zakona za obdobje pred začetkom njegove veljavnosti. Odločitev je imela pomembne učinke na pendentne zadeve na državnih

tožilstvih. V večini odprtih pravnih postopkih za odvzem je bilo premoženje pridobljeno pred uveljavitvijo ZOPNI. V pravnih, ki so se nanašale na to premoženje, so državni tožilci tožbe umaknili, začasno zavarovano ali odvzeto premoženje pa je bilo vrnjeno. Odločba, ki je razveljavila retroaktivnost zakona, je vplivala tudi na odrejanje novih finančnih preiskav. Po desetletju uveljavljanja ZOPNI se izvajalci zakona soočajo z izzivi, ki zadevajo nadaljnjo profesionalizacijo in specializacijo, učinkovitejše izvrševanje pravnomočnih sodb, odpravo nejasnosti glede t. i. nadomestnega odvzema premoženja, ovire pri mednarodnem sodelovanju, težave s hrambo in upravljanjem odvzetega premoženja in vzpostavitev centraliziranega multidisciplinarnega organa za izvajanje zakona, ki ga priporočajo mednarodne organizacije. O prehojenih poteh in prihodnosti instituta odvzema premoženja nezakonitega izvora bodo na okrogli mizi razpravljali višja državna tožilka, odvetnik, ustavni pravnik ter strokovnjaka s področja kriminalistike ter policijskega in kazenskega prava.

Ključne besede: ZOPNI, odvzem premoženja nezakonitega izvora, finančna preiskava, pravni postopek

O razpravljavcih:

Bojan Dobovšek

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija, e-pošta: bojan.dobovsek@um.si

Benjamin Flander

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija, e-pošta: benjamin.flander@um.si

Mitja Jelenič Novak

Odvetnik, Ljubljana, Slovenija.

Barbara Lipovšek

Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija.

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

POVZETKI PRISPEVKOV

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede

TOŽILSKI POGLED NA FINANČNO PREISKAVO PO ZAKONU O ODVZEMU PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

KRISTINA AMON

Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije, Ljubljana, Slovenija

Povzetek Za uspešen pregon storilcev kaznivih dejanj je poleg odvzema protipravne premoženjske koristi izjemno pomemben tudi odvzem premoženja nezakonitega izvora, saj storilci kazniva dejanja izvršujejo ravno z namenom pridobiti čim večje premoženje, pridobljeno premoženje pa uporabljajo tudi za izvrševanje novih kaznivih dejanj. Za učinkovit odvzem premoženja nezakonitega izvora je ključno njegovo odkritje in zavarovanje v zgodnji fazi postopka, najmočnejše orodje, ki ga ima država trenutno za to na razpolago, pa je finančna preiskava, urejena v Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI). Finančna preiskava predstavlja prvo fazo postopka odvzema premoženja nezakonitega izvora. Vodi jo državno tožilstvo, ki je pristojno za predkazenski ali kazenski postopek zaradi kataloškega kaznivega dejanja iz 4. člena ZOPNI, torej bodisi katero koli okrožno državno tožilstvo bodisi Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije. V finančni preiskavi poteka tudi intenzivno sodelovanje z drugimi organi, ki lahko bistveno prispevajo k uspešnemu odkrivanju premoženja nezakonitega izvora tako v Sloveniji kot tudi v tujini (FURS, policija, UPPD ter KPK). Finančna preiskava po ZOPNI predstavlja trenutno najmočnejše orodje za odkrivanje premoženja nezakonitega izvora, nujna pa je njena pravilna in učinkovita izvedba, saj je le na podlagi tako opravljene finančne preiskave mogoče premoženje nezakonitega izvora na koncu tudi uspešno odvzeti.

Ključne besede:

kazenski postopek,
ZOPNI,
finančna preiskava,
premoženje
nezakonitega
izvora,
Specializirano
državno tožilstvo

PODATKOVNO RUDARJENJE KOT METODA NAPOVEDOVANJA IZREDNIH DOGODKOV V ZAPORSKEM SISTEMU

JERNEJ AGREŽ

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij,
Zavod za prestajanje kazni zapora, Dob pri Mirni, Slovenija
jerne.j.agrez@gmail.com

Povzetek Z digitalizacijo slovenskega zaporskega sistema prihaja do ustvarjanja, obdelave in zbiranja velike količine podatkov, ki se ne glede na razpršenost sistema dnevno shranjujejo v centralno podatkovno zbirko. Zaporski sistem je kontinuirana celota in mora biti odporen proti zunanjim in notranjim vplivom, kar omogoča neprekinjen dotok podatkov, ki izhajajo iz dogodkov znotraj sistema. Če te podatke obravnavamo časovno in prostorsko lokalno ter vzročno-posledična razmerja omejimo na izvorni dogodek, nam takšen pristop omogoča učinkovito razumevanje zgolj posameznega dogodka. Če obravnavo podatkov razširimo na več dogodkov, več različnih lokacij, obdobj in vzročno-posledičnih razmerij, se pri veliki količini podatkov izdatno otežita prepoznavanje in razumevanje vzorcev, ki nakazujejo podobnosti različnih dogodkov in jih z metodami deskriptivne statistike težko zaznamo. Da bi ugotovili, ali je mogoče učinkovito obdelovati velike količine podatkov, ki nastajajo znotraj zaporskega sistema, smo testni nabor podatkov analizirali z različnimi metodami podatkovnega rudarjenja in medsebojno primerjali učinkovitost le-teh. Pri tem smo v testno podatkovno zbirko dodali še spremenljivke, ki so znotraj zaporskega sistema označene kot izrazit nosilec vpliva na nastanek izrednih dogodkov (lunine mene, odmevni prazniki ipd.). Z analizo nam je uspelo oceniti uporabnost podatkovnega rudarjenja kot metode napovedovanja izrednih dogodkov in izpostaviti vzorce, ki so bili prisotni v naboru testnih izrednih dogodkov.

Ključne besede:

zaporski sistem,
izredni dogodki,
podatkovno rudarjenje,
velike količine podatkov,
napovedovanje dogodkov

NEVARNOSTI PSIHOLOŠKEGA IZVEDENSTVA: ZANEMARJANJE ZNANOSTI IN VPLIVA PRISTRANSKOSTI

IGOR AREH

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
igor.areh@um.si

Povzetek Izvedensko mnenje oziroma sodna ocena osebnosti mora temeljiti na objektivnem znanstvenem raziskovanju in empirično preverjenih podatkih. Žal v psihološki izvedenski praksi pogosto ni tako, razlogov za to pa je več. Ena od temeljnih težav je nezmožnost kritičnega razmišljanja, ki je lastna vsem ljudem, pri izvedencih pa je pomemben izvor pristranskosti in znanstvene neutemeljenosti ugotovitev. Izvedenci se pogosto zanašajo na pomen unikatnih podatkov, ki so statistično nepomembni pri napovedovanju in ugotavljanju psiholoških pojavov, kot so na primer osebnostne lastnosti. Opazimo lahko tudi zanemarjanje in zavračanje znanosti, odpor do znanosti, ki je razviden iz uporabe dvomljivih psiholoških testov in ignoriranja ali zanikanja pomena raziskovalnih ugotovitev. Gre za opazen problem klinične psihologije, ki se je prenesel tudi v izvedensko prakso. Izvedenska mnenja so tako pogosto utemeljena na nepreverjenih domnevah oziroma ugibanjih. Ta nastanejo pod vplivom ideoloških ali osebnih pričakovanj ter prepričanj izvedencev in so zato strokovno neutemeljene špekulacije, ki lahko sodišča zavajajo v napačne odločitve in povzročajo škodo strankam v postopkih. To opozarja na slabo poznavanje strokovnih standardov in psihološke etike, ki sicer opozarjajo na neprimernost takšne prakse.

Ključne besede:

psihološko
izvedenstvo,
pristranskost,
znanost,
dokazna vrednost,
strokovni
standardi,
etika

ODNOS PREBIVALCEV SLOVENIJE DO IZVRŠEVANJA KAZENSKIH SANKCIJ V SKUPNOSTI

EMANUEL BANUTAI,¹ BRANKO LOBNIKAR,²

DANIJELA MRHAR PRELIČ¹

¹ Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Ljubljana, Slovenija

emanuel.banutai@gov.si, danijela.mrhar-prelic@gov.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
branko.lobnikar@um.si

Povzetek Čeprav je področje probacije v slovenskem prostoru še vedno mlado, se pojem vse bolj strokovno uveljavlja. Pri probaciji je pomembno, da kaznovana oseba v času izvajanja kazenske sankcije ostaja v svojem bivalnem okolju, s čimer se razširjajo možnosti izvajanja kazenskih sankcij s ciljem večje varnosti družbe. Pri tem predstavlja velik izziv motiviranje oseb k prosocialnemu vedenju ob vzpostavljanju življenjskih okoliščin, ki vodijo k opustitvi kaznivega ravnanja v prihodnje in uspešno integracijo v skupnost. Spomladi 2021 smo na vzorcu 381 polnoletnih prebivalcev Slovenije (57 % žensk) izvedli študijo, s katero smo ugotavljali odnos prebivalcev do več oblik izvrševanja kazenskih sankcij v skupnosti. Večina anketiranih (85 %) se strinja z delom v splošno korist, šest desetin se strinja z izrekom pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom, dobra polovica anketiranih (52 %) se strinja s pogojnim odpustom iz zaporu z varstvenim nadzorstvom, še najmanj, pa kljub temu 44 % se strinja s prestajanjem kazni v hišnem zaporu. Tri četrtine anketiranih meni, da je poslanstvo probacijske službe v Sloveniji izvajanje kazenskih sankcij v skupnosti namesto v zaporu, kar se kaže tudi v njihovem odnosu do alternativnih oblik izvrševanja kazni zaporu za obsodbo zaradi storitve kaznivega dejanja.

Ključne besede:

probacija, javno
mnenje,
izvrševanje
kazenskih sankcij v
skupnosti,
varstveno
nadzorstvo,
Slovenija

TRENTNI DOSEŽKI PROJEKTA HOPE IN IZZIVI ZA V PRIHODNJE

EMANUEL BANUTAI, DANIJELA MRHAR PRELIČ

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Ljubljana,
Slovenija

emanuel.banutai@gov.si, danijela.mrhar-prelic@gov.si

Povzetek Cilj projekta HOPE (Holistic Radicalisation Prevention Initiative), ki s teoretičnega in praktičnega vidika naslavlja izzive procesa radikalizacije v zaporskem in probacijskem okolju, je s pomočjo celostnega pristopa ustvariti mrežo strokovnjakov in praktikov za podporo stalnemu usposabljanju ter izmenjavi informacij in znanj na območju Balkana in JV Evrope. Od začetka projekta je devet projektnih partnerjev konzorcija kljub pandemičnim razmeram opravilo temeljito analizo stanja s pregledom razpoložljive strokovne literature, proučilo ključne faktorje radikalizacije v kontekstu zaporskega in probacijskega okolja, razpoložljive modele ocenjevanja dejavnikov tveganja, izzive medagencijskega sodelovanja ter primere dobrih praks, pristopov in programov v obeh okoljih. Na podlagi analize podatkov spletne raziskave in polstrukturiranih intervjujev s strokovnjaki je bila izdelana podrobnejša regionalna ocena potreb, ki se bo še dopolnjevala. Izvedene so bile štiri čezmejne tematske delavnice (v spletnem okolju), kjer so strokovnjaki razpravljali o različnih regionalnih izzivih in izmenjali izkušnje. Izdelan je bil promocijski video projekta v jezikih vseh projektnih partnerjev. V nadaljevanju sledijo dodatne delavnice in srečanja (v živo) z nadgradnjo vsebin, v teku je tudi izdelava izobraževalnih programov za usposabljanja strokovnjakov in trenerjev oziroma inštruktorjev, vključno s fazo pilotiranja in evalviranja vsebin. Več o vsebini projekta – <https://hope-radproject.org/>

Ključne besede:

radikalizacija,
nasilni
ekstremizem,
preprečevanje,
HOPE,
usposabljanje in
izobraževanje,
probacija,
zaporski sistem,
JV Evropa,
Balkan

SODELOVANJE POLICIJE Z INFORMATORJI – POLICIJSKO »IZVIDNIŠTVO« V BOJU PROTI KRIMINALITETI

ROBERT BERGINC

Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Policijska akademija – Višja policijska šola,
Tacen, Slovenija
robert.berginc@policija.si

Povzetek Kriminalno okolje se vseskozi obnavlja in širi na vsa področja sodobne družbe, zato policija nujno potrebuje kakovostne informacije za uspešno odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj. Takšno pridobivanje informacij poteka tudi od oseb, ki so policiji pripravljene prostovoljno posredovati informacije o kriminalnih dejavnostih oseb. V stroki tem osebam pravimo informatorji. To področje se v slovenski policiji razvija že več kot desetletje in je pravno opredeljeno v 11. členu Zakona o nalogah in pooblastilih policije, in sicer kot eden od načinov izvajanja nalog policije pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj. Policiji dovoljuje od oseb pridobivati informacije o kriminalni dejavnosti, ki so pomembne za nadaljnjo analitično obdelavo in pripravo strokovno utemeljene podlage za načrtovanje ustreznih policijskih dejavnosti pri preprečevanju, odkrivanju in preiskovanju kriminalitete. Pri informatorjih gre za nekakšno »izvidništvo«, ki policiji pomaga pravilno odreagirati na varnostne probleme. Kriminaliteta je velik družbeni problem, ki ga represivni organi lahko učinkovito zamejujejo v sodelovanju z ljudmi, zato je treba pozitivno »družbeno ovajanje«, ki ga opravljajo informatorji, v družbi moralno spodbujati in ga tudi ustrezno varnostno zaščititi.

Ključne besede:

boj proti
kriminaliteti,
informatorji,
policijska javnost,
operativne
informacije,
zbiranje informacij

ANALIZA SISTEMA IZOBRAŽEVANJA ZASEBNOVARNOSTNEGA OSEBJA V SLOVENIJI

ŽIGA BOŽJAK,¹ ANDREJ SOTLAR²

¹ Čas - Zasebna šola za varnostno izobraževanje d. o. o., Ljubljana, Slovenija
ziga.bozjak@gmail.com

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
andrej.sotlar@um.si

Povzetek Prispevek analizira sistem izobraževanja zasebnovarnostnega osebja v Sloveniji. Preko predstavitve in primerjave programov izobraževanj in usposabljanj za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK) in srednješolskih ter višješolskih izobraževalnih programov nakaže pomanjkljivosti in možnosti za izboljšave. V teoretičnem delu je bila uporabljena deskriptivna metoda in analiza strokovne literature ter zakonskih in podzakonskih aktov s področja zasebnega varovanja in izobraževanja. Na tej osnovi je bilo predstavljeno zgodovinsko ozadje in trenutna ureditev v Republiki Sloveniji. Analiza in primerjava sta obsegali predvsem programe izobraževanj in programe za pridobitev NPK. V empiričnem delu je bilo v fokusno skupino vključeno varnostno osebje glede na različne načine pridobitve izobrazbe, certifikata oziroma službene izkaznice ter varnostni menedžerji in predavatelji na različnih stopnjah izobraževanja in usposabljanja. Ugotovitve kažejo, da so predmeti s področja zasebnega varovanja v programih usposabljanj in izobraževanj vsebinsko zelo podobni, primerljivi so tudi glede na trajanje in razmerje med teoretičnim in praktičnim delom. Ker programi niso ustrezno nadgrajeni glede na stopnjo izobraževanja, bi bilo treba posodobiti programe, hkrati pa zagotoviti usposobljenost izvajalcev pedagoškega procesa. Smiselno bi bilo tudi urediti pogojevanje pristopa k usposabljanju za različne NPK z delovnimi izkušnjami. Ugotovitve so uporabne predvsem za ustvarjalce programov izobraževanj in usposabljanj ter predlagatelje zakonov, ki urejajo zasebno varovanje, srednje in višješolsko izobraževanje ter NPK.

Ključne besede:

zasebno varovanje,
izobraževanje,
usposabljanje,
varnostnik,
varnostni
menedžer

SODOBNE OBLIKE PREVENCIJE SPOLNEGA NASILJA NA OBMOČJIH NOČNEGA ŽIVLJENJA – IZSLEDKI PROJEKTA SHINE

TINKARA BULOVEC,¹ KATJA EMAN²

¹ Mestna občina Ljubljana, Mestno redarstvo, Ljubljana, Slovenija
tinkara.bulovec@ljubljan.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
katja.eman@um.si

Povzetek Eden izmed korakov projekta Evropske unije SHINE je pregled dobrih praks preprečitve spolnega nasilja na območjih nočnega življenja, ki bi jih lahko implementirali v Sloveniji. V raziskavi smo ugotovili, da alkohol in prepovedane droge vplivajo na pojavnost spolnega nasilja. Več dejavj storijo žrtvi poznane osebe, ki izkoristijo specifične okolja (zaužitje alkohola, tema, hrup, gneča ipd.). Pomembno je dosledno upoštevanje alkoholnih politik, ozaveščanje o samozaščitnem vedenju, preprečitev zaužitja drog za posilstvo pa lahko vključuje tudi tehnične rešitve, ki opozorijo na prisotnost le-teh v pijanci (kozarci, slamice, različni kazalniki). Navzoči imajo pomemben vpliv na preprečevanje stopnjevanja spolnega nasilja, zato je treba spodbujati njihovo posredovanje v primeru zaznave takšnih incidentov. Gesla za pomoč (npr. ang. *Ask for Angela*) je možno prilagojeno implementirati v prakso (npr. vključiti v naročilo pijance). Zaradi pogoste pojavnosti spolnega nasilja ob odhodu z zabav se spodbuja uvedba preverjenih varnih prevozov ali namestitvev mobilnih aplikacij z različnimi funkcijami. Delovanje slednjih je pogojeno z delovanjem mobilnih telefonov, na kar lahko vplivamo z namestitvijo polnilnic. Celovito naslavljanje spolnega nasilja vključuje večplasten in prilagodljiv pristop, ki poleg navedenega vključuje situacijsko preventivne ukrepe, opolnomočenja osebja, politike točenja alkohola in upravljanje prizorišč, ki stremijo k ničelni toleranci, pri čemer je treba upoštevati in ovreči mite o spolnem nasilju.

Ključne besede:

spolno nasilje,
nočno življenje,
preprečevanje,
projekt SHINE,
Slovenija

UVELJAVLJANJE IN VARSTVO PRAVIC OBJOJENCEV V SLOVENSKEM ZAPORSKEM SISTEMU

LANA CVIKL

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
lana.cvikl@um.si

Povzetek »Posameznikove pravice so vredne natanko toliko, kot so učinkoviti mehanizmi, s katerimi je mogoče doseči, da bodo dejansko spoštovane.« Slovenska zakonodaja zagotavlja pravna sredstva za uveljavljanje pravic med prestajanjem kazni zapora, vendar ta niso zadosti učinkovita (ne izpolnjujejo t. i. »pogojev učinkovitosti«, kot jih je razvilo Evropsko sodišče za človekove pravice). Analizirali smo: 1) neposredno sodno varstvo po 83. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS-1), po katerem lahko obsojenec, ki meni, da je podvržen »mučenju, ali drugim oblikam krutega, prepovedanega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja«, vloži zahtevo za sodno varstvo na okrožno sodišče, na območju katerega prestaja zaporno kazen, in 2) upravni spor, ki po 4. in 33. členu Zakona o upravnem sporu (ZUS-1) omogoča tožbo za »prenehanje akta ali dejanja kršitve človekovih pravic«. Omenjena instituta sta trenutno edini približek učinkovitemu pravnemu sredstvu, ki bi zapornikom nudilo odločitev o zahtevku in popravo zatrjevane kršitve, pri čemer se kaže, da sama tudi nista zadostna. Kakšne dopolnitve bi veljalo uvesti? Obetavne se zdijo rešitve, kjer je odločanje v tovrstnih zadevah zaupano specialistom na področju izvrševanja kazenskih sankcij, bodisi specializiranim izvršilnim sodnikom bodisi posebnim komisijam, ki organizacijsko in kadrovske niso del zaporske uprave. Organ odločanja mora biti neodvisen, zagotovljena pa morajo biti tudi zadostna postopkovna jamstva, dostopnost, izvršljivost in ustrezna raven obrazložitve odločb.

Ključne besede:

varstvo pravic
obsojencev,
neposredno sodno
varstvo, novela
ZIKS-1F, pravica
do učinkovitega
domačega
pravnega sredstva,
sodna praksa,
Evropsko sodišče
za človekove
pravice, pogoji
učinkovitosti,
poprava kršitve

PROBLEMATIKA NEFORMALNEGA NADZORSTVA IN FORMIRANJE DRUŽBENE INICIATIVE – ŠTAJERSKA VARDA

DOMEN ČERIN,¹ ALEŠ BUČAR RUČMAN,¹ SIMON SLOKAN²

¹ Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
domen.cerin@student.um.si, ales.bucar@um.si

² Inšpektorat RS za šolstvo in šport, Ljubljana, Slovenija
simon.slokan@gov.si

Povzetek Neformalno nadzorstvo se v družbi pogosto pojavlja. Običajno v kriznih situacijah zaradi bojazni pred nevarnostjo, nezaupanja pristojnim organom ali pa mišljenja, da le-te svojega dela ne opravljajo dovolj dobro. V času II. svetovne vojne smo bili priča pojavu neformalnih vaških straž, paravojaških enot, ki so se formirale s pomočjo okupacijske oblasti. Podobnim enotam smo bili priča tudi od začetka nacionalsocializma. V demokratični družbi se združenja, ki želijo pritiskati na odločevalce in pozvati k spremembi, oblikujejo kot različne vrste družbenih iniciativ. Civilna iniciativa je popolnoma neformalna skupina ljudi, ki poziva k spremembi na krajevnem, občinskem ali državnem območju, lahko pa tudi širše. Ljudska iniciativa je formalno združenje, ki je tudi zakonsko utemeljeno. Je orožje demokratične družbe, ki izraža nezadovoljstvo ljudi in spodbuja k določeni spremembi. V Sloveniji se je pojavilo združenje pod imenom Štajerska varda – »civilna iniciativa«, ki naj bi bila v pomoč organom ob varovanju državne meje. Problematika te formacije sta bila predvsem zunanji videz in način njihovega sporočanja ter komuniciranja z družbo. Skupina uniformiranih posameznikov s hladnim in strelnim orožjem ima več skupnega s paravojaškimi enotami, kot so vaše straže ali jurišne čete, kot pa s civilno ali katero drugo družbeno iniciativo.

Ključne besede:

Štajerska varda,
civilna iniciativa,
družbena iniciativa,
ljudska iniciativa,
paravojaška enota,
neformalno
nadzorstvo,
vaška straža,
jurišne čete

PROJEKT FENIKS – RAZISKOVANJE KORUPCIJE IN KORUPCIJSKIH TVEGANJ V ZDRAVSTVU

BOJAN DOBOVŠEK,¹ BOŠTJAN SLAK,¹ MAJA LOKNAR,¹

ALEŠ BEHRAM²

¹ Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
bojan.dobovsek@um.si, bojan.slak@um.si, maja.loknar@student.um.si

² Indago d. o. o., Zagreb, Hrvaška
ales@indago-consulting.hr

Povzetek Korupcija in korupcijska tveganja v zdravstvu so izredno publicirana tema, ki neredko povzroči buren odziv pri splošni javnosti. Vseeno pa ti odzivi ne spodbudijo sprememb na bolje. Med številnimi pojavnimi oblikami korupcije in korupcijskimi tveganji v zdravstvu se pogosto kot najbolj problematično izpostavlja sodelovanje zaposlenih v zdravstvu s proizvajalci in distributerji farmacevtskih pripomočkov in medicinskih produktov. Namen projekta FENIKS – izdelava protokola ustrezne finančne vzdržnosti in etike v zdravstvu z namenom omejevanja neformalne ekonomije je bil raziskati obseg tovrstne korupcije ter razviti elemente omejevanja. Med raziskovanjem se je cilj projekta razširil in je tako zajemal celovitejši vpogled v pojavne oblike korupcije in korupcijskih tveganj v zdravstvu. Izdelan je bil pregledni model korupcije in korupcijskih tveganj v zdravstvu, ki je bil potem uporabljen za kategorizacijo posameznih oblik korupcije in korupcijskih tveganj v slovenskem zdravstvu. Izkazalo se je, da so v Sloveniji prisotne številne pojavne oblike tovrstnega vedenja, bolj problematična pa so poleg že omenjene korupcije in korupcijskih tveganj, izhajajočih iz sodelovanja zaposlenih v zdravstvu s proizvajalci in distributerji farmacevtskih pripomočkov in medicinskih produktov, še korupcijska tveganja na področju javnih naročil, korupcija in korupcijska tveganja pri prepletu med javnimi in zasebnimi praksami ter korupcija in korupcijska tveganja v povezavi s čakalnimi vrstami.

Ključne besede:

korupcija,
korupcijska
tveganja,
zdravstvo,
raziskava,
proizvajalci
farmacevtskih
pripomočkov in
medicinskih
produktov

POLICIJSKO DELO V SKUPNOSTI V RURALNIH PREDELIH SLOVENIJE V ČASU COVIDA-19

KATJA EMAN

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
katja.eman@um.si

Povzetek Policijsko delo v skupnosti se osredotoča neposredno na lokalno skupnost in zajema represivne in preventivne dejavnosti. Zgodovina razvoja policijskega dela v skupnosti v Sloveniji je pokazala, da so morali policisti za uspešno delo v skupnosti dolga leta aktivno in trdo delati ter na različne načine sodelovati s prebivalci v urbanih in ruralnih skupnostih, da so se pokazali pozitivni rezultati. V zadnjih dveh letih so razmere, povezane s pojavom covid-19, bistveno spremenile policijsko delo in posegle v policijsko delo v skupnosti po vsej državi, zlasti na podeželju. Namen prispevka je pregled dogajanja na področju policijskega dela v skupnosti na slovenskem podeželju na območjih osmih policijskih uprav. V ta namen smo na vseh osmih policijskih upravah opravili intervjuje s predstavniki policije na regionalni in lokalni ravni. Ugotovili smo, da se je v času epidemije policijsko delo v skupnosti bistveno spremenilo (npr. uporaba Facebooka, Zooma) ali zmanjšalo, saj so bili policisti zasedeni z opravljanjem drugih nalog (varnostni ukrepi, povezani z epidemiološko situacijo). Najbolj prikrajšana so bila podeželska območja, kjer so bili stiki z državljani skoraj v celoti prekinjeni. Žal največja težava uspešnega policijskega dela v skupnosti v Sloveniji ostaja dolgoletna kadrovska podhranjenost policije.

Ključne besede:

policija,
policijsko delo v
skupnosti,
podeželje,
covid-19,
Slovenija

NACIONALNA VIKTIMIZACIJSKA ŠTUDIJA NA SLOVENSKEM PODEŽELJU

KATJA EMAN, GORAZD MEŠKO

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
katja.eman@um.si, gorazd.mesko@um.si

Povzetek Urbanizacija je povzročila določene razlike med mestnimi in podeželskimi območji, vključno s številom prebivalcev, infrastrukturo, zmogljivostmi za izobraževanje, promet, poslovanje in kriminaliteto. Analize statističnih podatkov o kriminaliteti so pokazale, da se kriminaliteta na splošno pogosteje pojavlja in je bolj problematična v urbanih okoljih. Vendar ne gre zanemariti dejstva, da se podeželje večkrat sooča s sivim poljem kriminalitete, ko je v teh skupnostih toleranca med prebivalci precej visoka in nekaterih incidentov nikoli ne prijavijo pristojnim organom. Pretekle študije ruralnih kriminologov so pokazale, da manjša koncentracija prebivalcev, specifični (bolj osebni) družbeni odnosi z višjo stopnjo socialne kohezije, organizirano (čisto) okolje, višja raven pomoči med sosedi in okrepljen neformalni družbeni nadzor vplivajo na nizko stopnjo kriminalitete na podeželju. Na podlagi nacionalne viktimizacijske študije na slovenskem podeželju prispevek obravnava pojavnost kriminalitete na podeželju, vključno s težavami pri neprijavljanju različnih oblik kaznivih dejanj v številnih podeželskih skupnostih (kot so nasilje v družini, tatvine). Ruralna kriminologija se sooča s spoznanjem, da so medosebni spori, zloraba drog in alkohola ter nasilje v družini med najpogostejšimi oblikami kriminalitete na podeželju. Poleg tega je iz prejšnjih študij znano, da prav ta kazniva dejanja največkrat ostanejo neprijavljena. Avtorja na koncu razpravljata o možnih rešitvah problematike zaradi kriminalitete na slovenskem podeželju.

Ključne besede:

ruralna
kriminaliteta,
viktimizacija na
podeželju,
ruralna
kriminologija,
policajska
dejavnost na
podeželju,
Slovenija

OB ROB FINANČNI PREISKAVI PO ZAKONU O FINANČNI UPRAVI

BENJAMIN FLANDER

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
benjamin.flander@um.si

Povzetek Finančna preiskava po Zakonu o finančni upravi (ZFU) je instrument preprečevanja, preiskovanja in odkrivanja najtežjih kršitev davčnih predpisov. ZFU ta pomembni institut ureja zelo skopo, nedoločno in nekonsistentno. Zakon ne določa, da se finančna preiskava uvede tajno in da se tudi določena dejanja in ukrepi izvajajo brez vednosti oz. obveščanja zavezanca. Iz ZFU, nadalje, ni jasno razvidno, katera v zakonu navedena pooblastila uradnih oseb imajo preiskovalci in koliko časa lahko preiskava traja. Tudi o pravni naravi finančne preiskave in pravnem statusu preiskovanca (o morebitnih omejitvah pravic in procesnih pravnih jamstev, ki jih imajo zavezanci sicer v davčnem postopku in v postopku davčnega inšpekcijskega nadzora) zakon molči, čeprav je bila nedavno uveljavljena novela ZFU-A. V prispevku preizprašujemo stališče, ki ga je finančna uprava zavzela pri izvajanju finančnih preiskav, pritrnila pa so mu tudi sodišča splošne pristojnosti: da zavezanec med finančno preiskavo ni stranka v upravnem postopku, da spis, ki ga v tej fazi postopka vodi organ, ni upravni spis, da preiskovanec med potekom preiskave nima upravnih procesnih pravic in pravnih jamstev, da nima pravice do vpogleda v zaključno poročilo, da, skratka, ni subjekt, temveč objekt postopka.

Ključne besede:

zakon o finančni upravi,
finančna preiskava,
zaključno poročilo,
pravice in procesna jamstva,
ustavno pravo

PERICLES – OKREPLJENA URBANA OPREMA V LJUBLJANI

ROMAN FORTUNA, TINKARA BULOVEC

Mestna občina Ljubljana, Mestno redarstvo, Ljubljana, Slovenija
roman.fortuna@ljubljana.si, tinkara.bulovec@ljubljana.si

Povzetek Območja za pešce v mestih predstavljajo kritična območja za nalete z vozili, ki terjajo veliko žrtev, povzročajo gmotno škodo ter strah med prebivalstvom. Čeprav Ljubljana predstavlja enega izmed varnejših mest, pojav tovrstnih incidentov ni popolnoma izključen. Posledično je potrebno preventivno delovanje z namenom zmanjševanja možnosti in posledic tovrstnih napadov. Mestno redarstvo sodeluje v projektu Evropske unije PERICLES, katerega cilj je preprečevanje in odzivanje na napade z naletom vozil z nadgradnjo fizične varnosti, opolnomočenjem organov pregona ter ozaveščanjem javnosti o najprimernejših načinih odzivanja. Na štirih lokacijah laboratorija na prostem, ki so se v študiji izkazale kot najbolj verjetne za pojav tovrstnih napadov v Ljubljani, se je, z namenom okrepitve varnosti, reorganiziralo obstoječe stanje in implementiralo okrepljeno urbano opremo – potopne valje in stebričke. Urbana oprema, ki kljub okrepljeni strukturi odraža estetske in zgodovinske značilnosti Ljubljane, je bila implementirana za zaustavljanje vozil, kar omogoča navzočim več časa za umik, vpliva na zmanjšanje števila hujše poškodovanih ter pripomore k zmanjševanju gmotne škode na območju napada. Lokacije, na katerih je bila implementirana okrepljena urbana oprema, kot tudi sama okrepljena urbana oprema predstavljajo primer dobre prakse in lahko služijo kot podlaga za razvoj dodatne okrepljene urbane opreme in implementacijo le-te na drugih lokacijah.

Ključne besede:
naleti z vozili,
okrepljena urbana
oprema,
preprečevanje
naletov z vozili,
PERICLES,
Ljubljana

FINANČNE PREISKAVE PO ZKP – POLICIJSKI VIDIK

BOJAN GERŠAK

Ministrstvo za notranje zadeve, Policija, Odd. za finančne preiskave in pranje denarja,
Ljubljana, Slovenija
bojangersak@gmail.com

Povzetek V Republiki Sloveniji poznamo tri oblike finančnih preiskav, ki se razlikujejo po obsegu, pravni podlagi in organu, ki finančne preiskave izvaja. Tako poznamo finančne preiskave, za katere je pristojna Finančna uprava Republike Slovenije. Te se izvajajo po določilih Zakona o finančni upravi. Pri teh policija praviloma ne sodeluje. Druga oblika finančnih preiskav poteka po Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora. Tovrstne finančne preiskave se izvajajo v okviru finančne preiskovalne skupine. Tretja oblika finančnih preiskav se izvaja po določbah KZ-1 v povezavi z ZKP. Za izvajanje teh finančnih preiskav je pristojna policija in se izvajajo vzporedno s predkazenskim postopkom, imenujemo jih tudi »integrirane finančne preiskave«. Integrirane finančne preiskave se v skladu z določbami ZKP v praksi izvajajo izključno v fazi predkazenskega postopka. Pri izvajanju integriranih finančnih preiskav je možno tako fizični kot pravni osebi poleg primarnega premoženja odvzeti tudi sekundarno premoženje. Sekundarni odvzem premoženja se lahko uporabi, če storilec kaznivega dejanja ali prejemnik takšne koristi ne razpolaga več s premoženjsko koristjo, ki jo je prejel z naslova kaznivega dejanja. Ne glede na to, ali se predlaga odvzem primarnega ali sekundarnega premoženja, je v pobudi za začasno zavarovanje zahtevka za odvzem premoženjske koristi treba upoštevati tudi načelo sorazmernosti s pridobitvijo protipravne premoženjske koristi.

Ključne besede:

finančne preiskave,
predhodna kazniva
dejanja,
pranje denarja,
premoženjska
korist,
zaseg,
odvzem
premoženja

KRIMINALITETA IN KAZNOVANJE V REPUBLIKAH NEKDANJE JUGOSLAVIJE

ROK HACIN, JOŠT MEŠKO

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
rok.hacin@um.si, jost.mesko@student.um.si

Povzetek Obseg kriminalitete in odzivi nanjo se razlikujejo med državami, kar izpostavi lokalnost kot pomemben dejavnik v oblikovanju politik kaznovanja. V študiji se osredotočamo na kaznovalne politike v republikah nekdanje Jugoslavije, da bi opredelili regionalne posebnosti v odzivanju na kriminaliteto in kulturah kaznovanja. Analizirali smo podatke o kriminaliteti, obsodbah, zaporskih populacijah in ravni demokracije v obdobju 1995–2019. Rezultati statističnih analiz so pokazali, da se s stopnjo zaprtih oseb v republikah nekdanje Jugoslavije povezujejo stopnja sprejema, stopnja zaprtih tujcev, stopnja kriminalitete, stopnja obsojenih oseb in časovna komponenta. Hkrati so bile identificirane pomembne razlike med državami na področjih stopenj zaprtih oseb, sprejema obsojencev, zaprtih tujcev, kriminalitete in obsojenih oseb. Študija predstavlja prvo primerjalno študijo med republikami nekdanje Jugoslavije, kjer so bili s statističnimi metodami analizirani nekateri dejavniki kaznovalne politike.

Ključne besede:

kriminaliteta,
obsodbe,
kaznovanje,
stopnja zaprtih
oseb,
nekdanje
jugoslovanske
republike

OBRAVNAVA POVZROČITELJEV NASILJA V ZAVODU ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB PRI MIRNI

VANJA JAKOPIN,¹ ALEKSANDRA TRATAR²

¹ Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, Generalni urad, Ljubljana, Slovenija
vanja.jakopin@gov.si

² Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, Zavod za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, Dob pri Mirni, Slovenija
aleksandra.tratar@gov.si

Povzetek V Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, ki deluje že od leta 1957, potekajo celostne obravnave zaprtih oseb skozi celotno prestajanje kazni zapora. Zaprte osebe se tako pripravljajo na lažjo in kakovostnejšo vključitev v življenje na prostosti. Skozi zgodovino so se uvajale nove metode in pristopi v skladu z evropskimi standardi. Obravnava povzročiteljev nasilja se izvaja v skupinski in individualni obliki. Razvijanje le te je potekalo pod okriljem delovne skupine, sestavljene iz zaposlenih delavcev zaporskega sistema in članov Društva za nenasilno komunikacijo. Zdaj se že skoraj desetletje izvaja po vseh lokacijah. V samem prispevku bova predstavili potek obravnave na podlagi primera zaprte osebe, in sicer s podrobnim opisom obravnave in problemov, s katerimi se ob tem soočamo. Obravnava povzročiteljev nasilja je zelo pomembna, saj meniva, da se vse prevečkrat obravnavajo samo žrtve, na povzročitelje pa se pozabi. Zato je naše prizadevanje, da se v obravnavo vključi čim več zaprtih oseb, ki so kakor koli izvajale nasilna kazniva dejanja.

Ključne besede:

ZPKZ Dob pri
Mirni,
obrnava
povzročiteljev
nasilja,
strokovno delo,
povzročitelji nasilja

IZPOSTAVLJENOST STAREJŠIH UPORABNIKOV PAMETNIH NAPRAV KIBERNETSKIM GROŽNJAM: STANOVALCI DOMOV ZA STAREJŠE

SANJA KERZNAR OSOLNIK, IGOR BERNIK, KAJA PRISLAN,
ANŽE MIHELIC, SIMON VRHOVEC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
sanja.kerznar@student.um.si, igor.bernik@um.si, kaja.prislan@um.si,
anze.mihelic@um.si, simon.vrhovec@um.si

Povzetek Število in raznolikost pametnih naprav, katerih namen je pomagati starejšim odraslim pri osebnem in družabnem življenju, se povečuje. Vendar pa širša uporaba tehnologije starejših odraslih neizogibno vzbuja zaskrbljenost glede njihove ranljivosti za kibernetске grožnje. Ta študija identificira pametne naprave, ki jih starejši odrasli uporabljajo v domovih za starejše v Sloveniji, in ocenjuje njihovo ranljivost. Rezultati kažejo, da prebivalci pretežno uporabljajo le tri vrste pametnih naprav. Pametne telefone in tablične računalnike uporabljajo posamezniki, medtem ko so pametni televizorji običajno skupni. Starejši odrasli v domovih za starejše trenutno niso zelo ranljivi za kibernetске grožnje, saj so njihove naprave le redko povezane z internetom, vendar se to lahko v prihodnosti spremeni.

Ključne besede:
pametne naprave,
starejši odrasli,
kibernetске
grožnje,
kibernetסקa
varnost,
izpostavljenost

ŠTUDIJA PRIMERA NASILJA ODRASLIH OTROK NAD STARŠI V SLOVENIJI

MONIKA KLUN, ALEŠ BUČAR RUČMAN,
DANIJELA FRANGEŽ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
monika.klun@student.um.si, ales.bucar@um.si, danijela.frangez@um.si

Povzetek Na podlagi analize policijskega in tožilskega spisa v prispevku predstavljamo študijo primera fizičnega in psihičnega nasilja sina nad staršema, ki se je med letoma 2007 in 2013 dogajalo v Sloveniji. Dejanje je mama razkrila sosedu, policiji pa je bilo prijavljeno dvakrat. Pri žrtvah je policija zaznala fizične in psihične znake. Policija je z zbiranjem informacij od žrtev in osumljenca začela takoj po prijavah. Opravljen je bil ogled kraja kaznivega dejanja, na katerem so policisti osumljenemu zasegli predmete. Uvedena je bila preiskava zaradi utemeljenega suma, da je osumljeni storil kaznivo dejanje nasilje v družini po 1. odstavku 191. člena Kazenskega zakonika (KZ-1B). Zaradi pomanjkanja dokazov, da je obdolženi storil kaznivo dejanje, je državni tožilec kasneje od kazenskega pregona odstopil. Policist, ki je kaznivo dejanje obravnaval, je v preiskavi potrdil prisotnost fizičnih znakov, ostale priče pa so povedale, da nasilja niso zaznale. Oškodovanca sta se pričanju odpovedala, zato ni bilo dokazov za trditev, da sta bila zaradi nasilja skozi daljše časovno obdobje spravljena v podrejen položaj. V prispevku razpravljamo o možnostih preiskovanja in dokazovanja tovrstnih kaznivih dejanj. Prispevek podaja uvid v problematiko in omogoča diskusije o načinih odkrivanja, preiskovanja, dokazovanja, omejevanja in nadaljnega raziskovanja.

Ključne besede:

nasilje odraslih
otrok nad starši,
odkrivanje,
preiskovanje,
dokazovanje,
študija primera

UPORABA KRIMINOLOŠKIH TEORIJ PRI PREUČEVANJU MLADOLETNIŠKEGA PRESTOPNIŠTVA V RURALNIH IN URBANIH OKOLJIH

IZA KOKORAVEC, GORAZD MEŠKO

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
iza.kokoravec@um.si, gorazd.mesko@um.si

Povzetek Mladoletniško prestopništvo je pojav, s katerim se srečujemo v različnem obsegu po svetu in mu družba posveča veliko pozornosti. Mladi so prihodnost in predstavljajo ključne podporne družbene stebre, zato je za družbo pomembno, da poskrbi za njihov uspešni in ustrezeni razvoj ter poskrbi za pravočasno in predvsem zgodnjo preventivno in rehabilitacijsko dejavnost mladih, ki zaidejo na pota prestopništva. Mnogo kriminoloških teorij skuša preučevati prestopništvo in razložiti, zakaj se nekateri mladostniki vedejo odklonsko oz. prestopniško (npr. biološke, psihološke, socialne teorije, teorije odvracanja itd.). V prispevku se osredotočimo na prikaz nekaj izmed najpogosteje uporabljenih teorij pri preučevanju mladoletniškega prestopništva (npr. teorija rutinskih dejavnosti, splošna teorija pritiska, teorija družbene dezorganizacije) in se še posebno osredotočimo na njihovo uporabo v različnih okoljih (ruralnih in urbanih). Večina kriminoloških teorij se je osredotočala na preučevanje prestopništva v urbanih okoljih in le malo raziskovalcev je namenilo pozornost primerjavi obeh okolij. Prispevek zaključimo s predstavitvijo načrtov za preučevanje mladoletniškega prestopništva v ruralnih in urbanih okoljih v okviru četrtega cikla mednarodne študije International Self-Report Delinquency (ISR4).

Ključne besede:

mladoletniško prestopništvo, kriminološke teorije, urbano okolje, ruralno okolje, ISR4

NASILJE NAD STAREJŠIMI V ČASU PANDEMIJE COVIDA-19

NENA KOPČAVAR GUČEK

Zdravstveni dom Ljubljana, enota Vič in Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta,
Katedra za družinsko medicino, Ljubljana, Slovenija
nenaguček@gmail.com

Povzetek Lasten dom in družina, pa tudi socialnovarstvene ustanove so za starostnika pogosto nevarno okolje. Krhke starostnike naredi nasilje še bolj nemočne in neogljene, odvisne od tuje pomoči, manj mobilne, nesamostojne v vsakdanjih opravilih in socialno izolirane ter jim onemogoča dostop do zdravstvene oskrbe, s čimer se njihovo zdravstveno stanje še poslabša. S svojim celostnim pristopom je okolje družinske medicine primerno za prepoznavanje in obravnavo nasilja nad starostniki. V razvitih okoljih kažejo delež nasilja med starejšimi v domačem okolju od 4 % do 6 %. Ženske so pogosteje žrtve nasilja. Nekateri starejši z izkušnjo nasilja so svoja doživetja opisali kot uničujoča in menili, da si od njih nikoli ne bodo popolnoma opomogli. Zavedanje o zdravstvenih in družbenih posledicah nasilja nad starostniki narekuje skrbno načrtovanje dejavnosti za izboljšanje prepoznavanja in obravnave nasilja, ne le v zdravstvenem sektorju, ampak v družbi nasploh. Interdisciplinarni pristop k nasilju nad starostniki zagotavlja konsistentno in stabilno obravnavo nasilja nad starejšimi.

Ključne besede:

nasilje v družini,
starostnik,
družinska
medicina,
interdisciplinarno
sodelovanje,
COVID-19

IZZIVI PRI IZVAJANJU INSTITUTA ODVZEMA PREMOŽENJA NEZAKONITEGA IZVORA

JONA KOREN FRIC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
jona.koren@student.um.si

Povzetek Institut odvzema premoženja nezakonitega izvora je relativno nov ukrep, ki ima zadovoljivo pravno podlago, vendar nekatera tehnična, institucionalna in praktična vprašanja še vedno ovirajo njegovo učinkovitost. V prispevku povzemamo glavne ugotovitve študije Pravni in izvedbeni vidiki odvzema premoženja nezakonitega izvora, v okviru katere sta bila z namenom ugotovitve dejanskega stanja izvedena delno strukturirana intervjuja z akterji, ki so na operativni ravni vpeti v sistem odvzema premoženja nezakonitega izvora. Normativna ureditev finančne preiskave v povezavi s sodnim varstvom preiskovanja, kljub strogim kritikam splošne javnosti, uživa podporo med policisti in tožilci. Slednji v fazi finančne preiskave izpostavljajo izzive, ki se nanašajo predvsem na identifikacijo premoženja nezakonitega izvora, stroge zakonske pogoje za uvedbo postopka in sodelovanje s tujino, saj le-to poteka prepočasi, nekatere države pa celo ne želijo posredovati potrebnih podatkov. Izzivi v drugih fazah postopka se nanašajo na neizoblikovano sodno prakso pri tolmačenju sodišč t. i. nadomestnega odvzema premoženja ter vprašljivo učinkovitost hrambe in upravljanja z začasno ali trajno odvzetim premoženjem. Menimo, da bi ustanovitev specializiranega multidisciplinarnega organa odpravila večino teh pomanjkljivosti. Ne glede na navedeno je po mnenju intervjuvancev Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (ZOPNI) učinkovit ukrep, ki se bo v prihodnosti razvijal v pravo smer.

Ključne besede:

Zakon o odvzemu premoženja nezakonitega izvora, finančna preiskava, odvzem premoženja, dokazni postopek, sodno varstvo

PRELIMINARNI REZULTATI RAZISKAVE O VLOGI PEDIATROV PRI PREPOZNAVU NASILJA NAD OTROKI

NIKA KOŠIR, BOŠTJAN SLAK

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
nika.kosir@student.um.si, bostjan.slak@um.si

Povzetek Od zaposlenih v zdravstvu se pričakuje visok angažma pri prepoznavanju, odzivanju in tudi preprečevanju nasilja v družini. Še posebej to velja v primeru nasilja nad otroki, kjer so kot ključni akterji prepoznani zaposleni v pediatriji, kar izhaja iz narave njihovega dela. Toda, ali prepoznavajo pomembnost te vloge? Da bi odgovorili na to vprašanje, smo naredili raziskavo med zaposlenimi na Pediatrični kliniki v Ljubljani. Izvedeno je bilo spletno anketiranje (n = 54) in en krajši polstrukturiran intervju. Med 46 anketiranci, ki so odgovorili na vprašanje, ali so med svojim delom že obravnavali žrtev nasilja, je bilo 13 brez takšnih izkušenj. Anketirani se prepoznavajo kot pomembne akterje za prepoznavo otrok kot žrtev nasilja. Da je pacient žrtev nasilja v družini, jih je od 33 anketirancev na podlagi kliničnih znakov uspelo občasno prepoznati 21 ter 11 pogosteje. Toda vseeno med anketiranimi zaposlenimi na Pediatrični kliniki v Ljubljani obstaja zavedanje, da so premalo ozaveščeni glede prepoznave nasilja v družini ter da niso dovolj usposobljeni za prepoznavo nasilja v družini. Poleg tega jim pri tem največjo oviro predstavlja pomanjkanje sodelovanja z ostalimi institucijami, ko se nasilje nad otroki odkrije, kar izpostavljammo kot ključne elemente, ki jih bo treba nasloviti v prihodnosti.

Ključne besede:

nasilje nad otroki,
nasilje v družini,
pediatri,
Pediatrična klinika
Ljubljana,
zdravstvo

HIBRIDNO VOJSKOVANJE RUSIJE PROTI EVROPI PRED ZAČETKOM KINETIČNIH BOJNIH OPERACIJ V UKRAJINI: PREGLED STRATEŠKE IN TAKTIČNE UPORABE METOD TER NJIHOV UČINEK

JANEZ KRIVEC

krivec.janez@gmail.com

Povzetek Pred začetkom obsežnih vojaških operacij v Ukrajini so se na različnih področjih že več let vrstila trenja med evropskimi državami in Rusijo. Omenjeno dinamiko lahko po definicijah več evropskih organizacij, NATO in EU označimo kot hibridno vojskovanje. Po medijskih zapisih, objavah na družbenih omrežjih in analizah relevantnih institucij smo oblikovali nabor metod, ki jih je med letoma 2014 in 2022 uporabljala Rusija v Evropi. Zbrano vsebino smo povezali z raziskavami ter obstoječo literaturo. Iz obsežnega materiala smo razbrali temeljne cilje hibridnega vojskovanja Rusije proti evropskim državam ter označili metode, ki jih je Rusija uporabila za njihovo uresničevanje. Identificirali smo denimo strateško uporabo medijev za graditev podobe Rusije, s konkurenčnim gospodarstvom, sodobno vojsko ter močnim voditeljem, poskuse ustvarjanja razdora med evropskimi državami, poskuse sistematičnega spodjedanja zaupanja v evropske politične voditelje, poplavljanje medijskega prostora z dezinformacijami, napade v kibernetnem prostoru in številne druge metode. Med Rusijo in Zahodom se že vsaj desetletje, bolj intenzivno pa od 2014, odvija tip konfrontacije, ki ga lahko opišemo kot obliko reflektivne kontrole, ki rezultira v hibridnem vojskovanju Rusije proti Zahodu.

Ključne besede:

hibridno
vojskovanje,
dezinformacije,
kibernetški napadi,
Rusija,
Ukrajina,
Evropa

PRIPRAVLJENOST NA IZREDNI JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI DOGODEK, POVZROČEN S KIBERNETSKIM NAPADOM

SAŠA KUCHAR,¹ SAMO TOMAŽIČ²

¹ Uprava za jedrsko varnost, Sektor za pripravljenost na izredne dogodke, Ljubljana, Slovenija

sasa.kuhar@gov.si

² Uprava za jedrsko varnost, Oddelek za monitoring, Ljubljana, Slovenija

samo.tomazic@gov.si

Povzetek Bistveni del zagotavljanja jedrske in radiološke varnosti je pripravljenost na izredne dogodke. Vse pristojne organizacije, ki so vključene v odziv, morajo imeti pripravljene načrte zaščite in reševanja. Pomembna je tudi usklajenost slovenske zakonodaje s standardi Mednarodne agencije za atomsko energijo. Pripravljenost na izredne dogodke je eden ključnih procesov Uprave Republike Slovenije za jedrsko varnost (URSJV). Le ta je na visoki ravni, kar je leta 2017 potrdila mednarodna pregledovalna misija, ki bo napredek na tem področju ponovno preverila jeseni 2022. Kot odziv na morebitni kibernetični napad, ki bi lahko povzročil jedrski ali radiološki izredni dogodek, se je na URSJV oblikovala strokovna skupina za kibernetično varnost. S tem se je zagotovil presek med zagotavljanjem jedrske varnosti, jedrskega varovanja, pripravljenosti na izredne dogodke in kibernetično varnostjo. Da lahko zagotovimo čim višjo stopnjo varnosti in primerno pripravljenost, morajo biti na razpolago finančna sredstva, delujoča oprema, infrastruktura ter osebje, ki je usposobljeno in ve, kako ukrepati. V primeru izrednega dogodka je ključnega pomena sodelovanje med deležniki in izmenjava informacij. Pomembno je, da se tovrstno sodelovanje redno vadi, kar je bilo prvič omogočeno leta 2019 z vajo KiVA2019, ponovno pa bo v letu 2022, ko je načrtovana mednarodna vaja s slovenskimi deležniki in mednarodnimi organizacijami.

Ključne besede:

jedrsko varnost,
jedrsko varovanje,
kibernetična
varnost,
izredni dogodek,
pripravljenost na
izredne dogodke

ODGOVORNOST IN MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

JERICA LIPEC

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij,
Prevzgojni dom Radeče, Radeče, Slovenija
jerica.lipec@gov.si

Povzetek Sodišče izreče oddajo v prevzgojni dom, če so mladoletniku potrebni učinkovitejši prevzgojni ukrepi. Namen vzgojnih ukrepov za mladoletnike je, da se mladoletnim storilcem kaznivih dejanj z varstvom in s pomočjo, z nadzorstvom nad njimi, njihovim strokovnim usposabljanjem in razvijanjem njihove osebne odgovornosti zagotovijo vzgoja, prevzgoja in razvoj. Tretma mladoletnikov pomeni vključenost v izobraževanje in delo, skrb za bivalni prostor – vzdrževanje higiene prostora, skrb za okolico zavoda, vključevanje v organizirane prostočasne dejavnosti na območju in izven zavoda, spremljanje vedenja mladoletnika – pohvale, ukrepi, posebne obravnave (droga, nasilje ...), učenje različnih veščin za življenje (komunikacija, pranje perila, kuhanje, urejanje prostora, načrtovanje porabe denarja ...). z vsemi dejavnostmi in zgledi strokovnih delavcev se mladoletniki učijo in izkušajo temeljne družbene vrednote, se učijo odgovornosti in samostojnosti. pri razumevanju neprimernih vedenj mladoletnikov je treba upoštevati njihovo socialno in psihološko zgodovino, a vendar preteklost ne sme biti izgovor za izogibanje odgovornosti v sedanjosti, zato je pomembno, da mladoletnikov ne pomilujemo in ne pasiviziramo, da jim ne jemljemo njihove priložnosti za lastne dejavnosti in s tem samostojnosti in odgovornosti, da jim nalagamo dolžnosti, da lahko uporabijo svojo moč, da imajo možnost uspeha, krepitve občutka lastne vrednosti, dvig samozavesti, dvig kakovosti življenja in razvoj osebne zrelosti.

Ključne besede:

prevzgojni dom,
mladoletnik,
vzgojni ukrepi,
odgovornost,
samostojnost,
kazen

MNENJE PREBIVALCEV SLOVENIJE O NAČINIH IN USPEŠNOSTI POLICIJSKEGA DELA V ČASU EPIDEMIJE COVIDA-19

BRANKO LOBNIKAR,¹ KAJA PRISLAN,¹
SANJA KUTNJAK IVKOVIĆ, JON MASKÁLY,³
PETER NEYROUD⁴

¹ Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
branko.lobnikar@um.si, kaja.prislan@um.si

² Michigan State University, School of Criminal Justice, Michigan, Združene države
Amerike
kutnjak@msu.edu

³ University of North Dakota, College of Arts and Science, Department of Criminal
Justice, Grand Forks, North Dakota, Združene države Amerike
jonathan.maskaly@und.edu

⁴ University of Cambridge, Institute of Criminology, Cambridge, Združeno kraljestvo
Velike Britanije in Severne Irske,
pwn22@cam.ac.uk

Povzetek Pandemija covid-19, ki se je začela marca 2020, je policijo prisilila k prilagajanju na hitro spreminjajoče se okolje, kar je vključevalo nova pooblastila, naloge in drugačno taktiko dela. V začetku 2022 smo na vzorcu 587 prebivalcev Slovenije izvedli spletno anketo o izvajanju policijskega dela v času epidemije novega koronavirusa. Raziskava je del mednarodnega projekta *Police Organizational Changes During the Global COVID-19 Pandemic* v koordinaciji Michigan State University, ZDA. Ugotovili smo, da se je zaradi ukrepov policije močno poslabšalo spoštovanje do policije (89 % anketirancev). Dobra tretjina anketiranih je poročala, da se je poslabšala njihova pripravljenost za sodelovanje s policijo, 30 % anketiranih pa je poročalo, da se je poslabšala njihova splošna pripravljenost spoštovati zakone in pravila. Še več (48 %) jih je poročalo, da so ukrepi poslabšali njihovo pripravljenost za sodelovanje s policijo glede uveljavljanja zakonov oziroma predpisov, povezanih z ukrepi za zaježitev epidemije novega koronavirusa. Polovica anketiranih je poročala, da so policijski ukrepi za zaježitev epidemije novega koronavirusa vplivale na poslabšanje policijske uspešnosti obravnavanja kaznivih dejanj. 61 % anketiranih se ni strinjalo s trditvijo, da zaupajo policiji, 63 % je poročalo, da ne zaupajo Vladi. Dve tretjini anketiranih je ocenilo, da se policija ni uspešno spopadla z izzivi epidemije.

Ključne besede:

policija,
Slovenija,
koronavirus,
epidemija,
javno mnenje

STROKOVNO DELO V ZAVODU ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE Z OBSOJENCEM, OBSOJENIM ZA STORITEV KAZNIVEGA DEJANJA NASILJA V DRUŽINI

JULIJA MEJAČ LESKOVŠEK, IZIDOR DERGANČ

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij,
Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, Celje, Slovenija
julija.mejac-leskovsek@gov.si, izidor.derganc@gov.si

Povzetek Na dveh praktičnih primerih bova predstavila delo z obsojenci, ki so obsojeni za storitev kaznivega dejanja nasilja v družini, in sicer delo z obsojencem od sprejema v zavod, ko se izdelava osebni načrt, do načrtovanja zunajzavodskih ugodnosti (obiski zunaj zavoda, prosti izhodi, letni dopust zunaj zavoda) ter oblike strokovnega dela (obravnava odnosa do nasilja, obravnava zlorabe alkohola in prepovedanih substanc, socialna obravnava). V prvem primeru bova predstavila postopek strokovnega dela z obsojencem in zunanji institucijami (pristojni Center za socialno delo in policijska postaja, probacijska enota) ter oškodovanko pred načrtovanjem zunajzavodskih ugodnosti in med samo izvedbo le teh do pogojnega odpusta iz zavoda. V drugem primeru pa bova opisala postopek strokovnega dela z obsojencem in sodelovanjem z zunanji institucijami (pristojni Center za socialno delo in policijska postaja) ter oškodovankama, ko mu zunajzavodske ugodnosti niso bile dodeljene in je kazen zapora preстал v celoti.

Ključne besede:

Zavod za prestajanje mladoletniškega zapora in kazni zapora Celje, obsojenci, nasilje v družini, zunajzavodske ugodnosti, zunanje institucije, sodelovanje

SAMOZAZNAVA LEGITIMNOSTI SLOVENSКИH POLICISTOV

GORAZD MEŠKO, ROK HACIN

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
gorazd.mesko@um.si, rok.hacin@um.si

Povzetek Samozaznavo legitimnosti policistov opredeljujemo kot zaupanje policistov v lastno avtoriteto za izvajanje policijskega dela ter upravičenost položaja nosilca moči, ki ga zasedajo v družbi. V študiji smo se osredotočili na samozaznavo legitimnosti policistov v Sloveniji v letih 2013 in 2016. V vzorec smo zajeli 910 policistov (469 policistov v letu 2013 in 441 policistov v letu 2016) s 24 policijskih postaj v Sloveniji. Rezultati statističnih analiz so pokazali, da zaznava organizacijske pravičnosti, odnosi s sodelavci, zaznava legitimnosti (projekcija), postopkovna pravičnost nadrejenih in leta službe vplivajo na samozaznavo legitimnosti pri policistih. Ugotovitve so potrdile domneve drugih študij, da se temeljni dejavniki, ki vplivajo na samozaznavo legitimnosti policistov (zaznava organizacijske pravičnosti, odnosi s sodelavci, zaznava legitimnosti (projekcija) in postopkovna pravičnost nadrejenih), ne spreminjajo v različnih časovnih obdobjih.

Ključne besede:

samozaznavna
legitimnosti,
postopkovna
pravičnost,
odnosi,
policisti,
Slovenija

VARNA RABA PAMETNIH NAPRAV: POSKUS KATEGORIZACIJE STAREJŠIH OBČANOV

ANŽE MIHELIC,¹ BOŠTJAN ŽVANUT²

¹ Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
anze.mihelic@um.si

² Univerza na Primorskem, Fakulteta za vede o zdravju, Izola, Slovenija
boštjan.zvanut@fvz.upr.si

Povzetek Sprejemanje novih tehnologij je za starejše poseben izziv. Upad kognitivnih sposobnosti omejuje hitro usvajanje novosti, prav tako se ob spoznavanju s pametnimi komunikacijskimi napravami srečujejo s koncepti rokovanja, ki je zanje povsem nov (npr. brskanje po imeniku z dotikom zaslona ali spreminjanje povezave, preko katere poteka komunikacija). Vendar pa starostniki ob uporabi pametnih naprav, ki se povezujejo v internet, niso nič manj izpostavljeni kibernetским grožnjam. Za uspešno izogibanje oz. preprečevanje spletnih napadov je potrebno vsaj dvojje: ozaveščenost in znanje. Da bi ugotovili, kako starostniki sprejemajo pametne naprave, kako varno se počutijo pri njihovi uporabi, koliko se zavedajo kibernetских groženj in ali se znajo pred njimi zaščititi, smo v Sloveniji izvedli intervjuje z osebami, starejšimi od 65 let. Rezultati nakazujejo, da so starostniki pri uporabi pametnih naprav previdni, hkrati pa se le redko zavedajo kibernetских groženj. Prav tako se pred njimi večinoma ne znajo zaščititi. Skladno z rezultati smo izdelali model za določanje njihove ranljivosti s štirimi kategorijami glede na tveganje, ki mu je posameznik izpostavljen (nizko tveganje, srednje tveganje, visoko tveganje, izjemno tveganje), in izdelali posamezni kategoriji primerna priporočila, kako starostniku posamezne kategorije pomagati, da bo raba pametne naprave zanj učinkovitejša in varnejša.

Ključne besede:

sprejemanje tehnologij, starostniki, kibernetška varnost, komunikacijske tehnologije, starostniki, informacijska varnost

ANALIZA OBRAVNAVE STORILCEV NASILJA V DRUŽINI V PROBACIJI

MIHA NOVAK,¹ DANIJELA MRHAR PRELIČ²

¹ Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Probacijska enota
Ljubljana, Ljubljana, Slovenija
miha.novak@gov.si

² Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Ljubljana,
Slovenija
danijela.mrhar-prelic@gov.si

Povzetek O osnovnih značilnostih storilcev nasilja v družini je malo znanega. Literatura o nasilju v družini je precej izčrpna in proučuje predvsem žrtve, ni pa toliko raziskav o povzročiteljih nasilja v družini. Na vse večji problem nasilja v družini se država odziva s kazensko-pravnim sistemom. Storilci so lahko obravnavani v probaciji s skupnostnimi sankcijami, obveznostmi in ukrepi, ki jim jih je naložil organ. Na Upravi za probacijo Republike Slovenije smo izvedli kvantitativno raziskavo o sociodemografskih značilnostih storilcev nasilja v družini. Naredili smo statistično analizo sociodemografskih značilnosti storilcev nasilja v družini, ki so bili obravnavani v Upravi za probacijo RS, ter analizo izrečenih ukrepov in obveznosti, s katerimi smo obravnavali storilce v probaciji. S prispevkom bosta avtorja prikazala obravnavo storilcev v probaciji in rezultate statistične analize. Zelo pomembna je obravnavna storilcev glede na nalogo, oceno dejavnikov tveganja in ukrepov, ki jih organ nalaga storilcu. Za delo s storilci nasilja v družini je pomembno spoznanje, da morajo storilci prevzeti odgovornost za svoja ravnanja in spremeniti vedenje.

Ključne besede:

nasilje v družini,
storilci nasilja v
družini,
delo s storilci
nasilja v družini,
probacija,
skupnostne
sankcije

POMOŽNI, REZERVNI, PROSTOVOLJNI POLICISTI – ZGODOVINSKI PREGLED

JASMINA PINOZA

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
jasmina.pinoza@student.um.si

Povzetek Vse večja pluralizacija policijskih nalog je v zadnjih desetletjih povečala možnosti za prostovoljno vključevanje občanov v policijsko delo. Vključenost prostovoljcev je v večini ureditev cenjena, policije po svetu jo pojmujejo zlasti kot del filozofije policijskega dela v skupnosti. Večina držav tako pozna sistem pomožnih, rezervnih policijskih sestavov, ki pa so ga skozi čas zelo različno pojmovali. Prav tako so se in se še razlikujejo tudi njihove naloge in vloga v družbi. Po svetu tako najdemo različna poimenovanja pomožnih rezervnih sestavov, med drugim naslednje: prostovoljci, pomožni policisti, posebni policisti, policisti za podporo skupnosti, rezervisti, civilna straža in druga sorodna poimenovanja. V prispevku se osredotočamo na različne pojavne oblike prostovoljnega vključevanja v policijske enote in sistematično predstavljamo razvoj področja skozi čas.

Ključne besede:

policija,
policijsko delo,
pomožni policisti,
rezervni policisti,
prostovoljni
policisti,
zgodovinski
pregled

VEČDELEŽNIŠKO ODZIVANJE NA NASILJE NAD STAROSTNIKI – POMEN DELOVANJA CIVILNE DRUŽBE

TEJA PRIMC,¹ BRANKO LOBNIKAR,² KAJA PRISLAN²

¹ Evidentium, detektivske in varnostne rešitve, d.o.o., Trzin, Slovenija
teja.primc@evidentium.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
branko.lobnikar@um.si, kaja.prislan@um.si

Povzetek Nasilje nad starejšimi je mednarodno prepoznano, razširjeno, kompleksno in naraščajoč problem javnega zdravja ter človekovih pravic, njegove posledice pa so spodkopavanje dobrega počutja, številne zdravstvene težave ali celo smrt starejših. Starostniki so ena izmed najbolj ranljivih demografskih skupin, ki so zaradi negativnih stereotipnih podob nebogljenih in nekoristnih članov družbe pogosto odrinjeni na rob, izolirani in izpostavljeni različnim vrstam nasilja. Podatki Svetovne zdravstvene organizacije kažejo, da je vsaj polovica starostnikov v Evropi že izkusila eno izmed oblik nasilja, izsledki slovenske študije iz leta 2015 pa so pokazali, da je nasilje razširjeno tudi med starostniki v Sloveniji. Za učinkovito odzivanje na ta resen problem sodobne družbe je nujen usklajen večdeležniški odziv. Pomembno je zagotoviti sistemsko urejanje tega področja, ki bo vključevalo učinkovit pristop na državni in lokalni ravni, dobro delujoče domove za starostnike, aktivno delovanje patronažnih služb in centrov za socialno delo, vedno bolj pa se poudarja tudi opolnomočenje starostnikov za preprečevanje nasilja nad njimi. V prispevku bomo predstavili pomen delovanja civilne družbe, dejavnosti nevladnih organizacij in zavodov, institut Varuha pravic starejših, razne medijske akcije za ozaveščanje o nasilju nad starejšimi, ki pomembno nadgrajujejo delovanje formalnih institucij in lahko pripomorejo k omenjeni opolnomočenosti starostnikov in h kakovostnejši ter varnejši starosti.

Ključne besede:

nasilje,
starostniki,
Slovenija,
nevladne
organizacije,
Varuh pravic
starejših

KIBERNETSKO BOJEVANJE V LUČI SPOPADOV MED RUSIJO IN UKRAJINO

ŽIGA PRIMC,¹ IGOR BERNIK²

¹ Evidentium, detektivske in varnostne rešitve, d.o.o., Trzin, Slovenija
ziga.primc@evidentium.si

² Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
igor.bernik@um.si

Povzetek Geopolitična trenja v svetu so aktualna problematika, ki lahko prerastejo tudi v vojaške spopade. V letu 2022 je svet pričal o spopadu med Rusijo in Ukrajino na ukrajinskih tleh. Državi bijeta bitko na terenu s fizično prisotnostjo vojske in uporabo orožja, na področju plasiranja informacij pa o dejanskem dogajanju in ustvarjanju javnega mnenja ter onemogočanju sovražnika uporabljajo kibernetična orodja in izvajajo napade na informacije, ki jih omogoča kibernetični prostor. Kibernetično bojevanje je nepogrešljiv del sodobnega vojskovanja in izjemno učinkovit način bojevanja, ki nemalokrat poleg realne vojaške moči tudi odloča o zmagovalcu v očeh širše javnosti, to pa dosega predvsem z uporabo medijev za distribucijo informacij. Žrtve vojaškega spopada so na obeh straneh. V prispevku predstavljamo pregled dogajanja ob konfliktu Rusija-Ukrajina z uporabo orodij za izvajanje OSINT, izpostavljam problematiko lažnih informacij in njihovega vpliva na javno podobo konflikta ter razložimo dogajanje z uporabo teorij s področja kibernetičnega bojevanja, kot jih poznamo danes.

Ključne besede:

kibernetični
prostor,
bojevanje, lažne
novice,
OSINT,
geopolitika,
spopadi

RAZVOJ CELOVITIH MODELOV OCENJEVANJA NACIONALNOVARNOSTNE OGROŽENOSTI IN MERJENJA USPEŠNOSTI, UČINKOVITOSTI TER KAKOVOSTI POLICIJSKEGA DELA: PREGLED TUJIH PRISTOPOV, DOBRIH PRAKS IN NJIHOVA APLIKACIJA ZA SLOVENIJO – PREDSTAVITEV PROJEKTA IN PRELIMINARNI REZULTATI

KAJA PRISLAN, BRANKO LOBNIKAR, ANŽE MIHELIC,
BOŠTJAN SLAK, MAJA MODIC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
kaja.prislan@um.si, branko.lobnikar@um.si, anze.mihelic@um.si, bostjan.slak@um.si,
maja.modic@um.si

Povzetek Da bi se lahko države in varnostne organizacije prilagajale dinamičnemu varnostnemu okolju, je treba zagotoviti ustrezne mehanizme strateškega upravljanja. Pri tem si Slovenija in Evropska unija prizadevata za izboljšanje sistema ocenjevanja nacionalnovarnostnih tveganj in upravljanja kakovosti policijske dejavnosti. Med izzive na področju ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in varnostnih tveganj namreč sodi nepoenotenost metodologij na različnih področjih v praksi. Namen je predstaviti dejavnosti in izsledke dosedanjega raziskovalnega dela v okviru tekočega ciljnega raziskovalnega projekta *Razvoj celovitih modelov ocenjevanja nacionalnovarnostne ogroženosti in merjenja uspešnosti, učinkovitosti ter kakovosti policijskega dela: pregled tujih pristopov, dobrih praks in njihova aplikacija za Slovenijo* (V5-2148), ki ga izvaja raziskovalna skupina UM FVV in financirata ARRS ter MNZ RS, Policija. Projekt med drugim naslavlja vprašanje, kakšne so primerne metodologije za ocenjevanje varnostnih tveganj na nacionalni ravni. V prispevku se osredotočamo na predstavitev ugotovitev, povezanih s prvim in drugim ciljem projekta, ki vključujeta: (a) analizo modelov in kriterijev, ki se v državah EU in drugje v tujini uporabljajo za ocenjevanje varnostnih razmer v državi, ter (b) izdelavo modela za ocenjevanje varnostnih razmer v Sloveniji in predlogov za izboljšave teh razmer. Preliminarne ugotovitve kažejo, da je za ocenjevanje varnostnih tveganj na državni ravni značilna spremenljivost metodologij in pomanjkljiva strateška koordinacija.

Ključne besede:
ciljni raziskovalni
projekt,
varnostna tveganja,
nacionalnovarnostna
ogroženost,
ocena,
metodologija,
Slovenija,
Evropska unija

<https://doi.org/10.18690/um.fvv.2.2022> DOI
978-961-286-603-4 ISBN

UČINKOVIT PRITOŽBENI MEHANIZEM NAD DELOM OBČINSKIH REDARJEV, VARNOSTNIKOV IN DETEKTIVOV – PREDSTAVITEV PROJEKTA IN PRELIMINARNI REZULTATI

ANDREJ SOTLAR, MIHA DVOJMOČ, MAJA MODIC,
BERNARDA TOMINC

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
andrej.sotlar@um.si, miha.dvojmoc@um.si, maja.modic@um.si,
bernarda.tominc@um.si

Povzetek Zaposleni v institucijah, ki imajo policijsko/varnostno/nadzorstveno vlogo, razpolagajo s pooblastili, s katerimi posegajo v temeljne človekove pravice in svoboščine. To velja tudi za občinske redarje, zasebne varnostnike in detektive. Čeprav so njihova pooblastila/ukrepi/upravičenja precej podobna tistim, ki jih imajo policisti, pa nadzor nad njimi ni tako celovit, kar se kaže tudi v neobstoju primerljivih pritožbenih postopkov, preko katerih bi se lahko posamezniki pritožili zoper njihovo ravnanje. Na UM FVV poteka ciljni raziskovalni projekt Učinkovit pritožbeni mehanizem nad delom občinskih redarjev, varnostnikov in detektivov (V5-2149), ki ga sofinancirajo ARRS, MNZ RS in MJU RS. Projekt poizkuša najti odgovore na naslednja vprašanja: 1) kakšen je pomen uvedbe pritožbenega postopka zoper občinske redarje, varnostnike in detektive z vidika varovanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin; 2) kakšen nadzor nad navedenimi subjekti bi bil najučinkovitejši za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin; in 3) kakšne so možnosti za poenotenje standardov pritožbenih mehanizmov pri neupravičenih in čezmernih posegih v človekove pravice in dostojanstvo teh represivnih subjektov po vzoru pritožbenega postopka zoper policiste. Preliminarne ugotovitve, ki se nanašajo predvsem na prvo vprašanje, se vrtijo okrog teze, da enaki oz. podobni posegi v človekove pravice in svoboščine terjajo tudi enake ali podobne mehanizme za njihovo obravnavo.

Ključne besede:

pritožbeni
postopek,
občinski redarji,
varnostniki,
detektivi,
policisti

GOLJUFIJE NA SPLETNIH OGLASNIKIH

LARA ŠTEVANČEC, TINA BALOH, VESNA BREZNIK,
EVA HADNER

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
lara.stevancec@student.um.si, tina.baloh@student.um.si, vesna.breznik@student.um.si,
eva.hadner@student.um.si

Povzetek Zaradi razvoja svetovnega spleta, spletnih trgovin ter posledic pandemije virusa SARS-CoV-19 veliko ljudi nakupuje po spletu. Po statističnih podatkih Policije je začelo naraščati tudi število prevar, ki izkoriščajo elemente spletnega nakupovanja. V letu 2021 je bilo 189 kaznivih dejanj in s tem povzročene 7.624,2 evra škode več kot leto prej. Takšne prevare se pogosto pojavljajo na spletnih oglasnikih, kjer se kupuje in prodaja večinoma rabljeno blago. V sklopu raziskovanja te problematike smo opravili analizo spletnih oglasnikov v Sloveniji, njihovih ukrepov za preprečevanje goljufij, anketo o zaznanih goljufijah med prebivalci Slovenije in analizo statističnih podatkov Policije. Zaradi možnosti lažnih opisov, prirejenih slik izdelkov in storitev pogosteje prihaja do tovrstnih goljufij. Problem predstavljajo tudi spletni profili, ki omogočajo stopnjo anonimnosti, zaradi česar je lažje 'izginiti' po opravljeni goljufiji. Del problematike predstavlja nepoznavanje varnih načinov spletnega plačevanja. Večina prebivalstva težje sledi spremembam tehnologije in s tem varnim načinom spletnega nakupovanja. Ukrepi proti takšnim goljufijam so zadovoljivi, vendar nepopolni. Goljufije se najpogosteje pojavijo pri nakupu izdelkov nižjih cenovnih razredov. Ob zaznavanju goljufije pa ogoljufani o tem redkeje obvestijo policijo in se raje odločijo za poskus stika z goljufom. To potrjujejo tudi rezultati ankete, saj je med 16 oškodovanci le eden goljufijo prijavil policiji.

Ključne besede:

spletni oglasnik,
goljufije,
spletne goljufije,
spletno
nakupovanje,
varno
nakupovanje,
prijava goljufije

CELOSTNA OBRAVNAVA POVZROČITELJEV/POVZROČITELJIC NASILJA V SLOVENSКИH ZAPORIH

URŠKA TROPENAUER, KATJA VOH

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij,
Zavod za prestajanje kazni zapora Maribor, Maribor, Slovenija
urska.tropenauer@gov.si, katja.voh@gov.si

Povzetek Beseda »povzročitelj« se nanaša na osebo, ki nasilje povzroča, ne glede na spol, starost ali druge osebne okoliščine. S psihičnim, spolnim, fizičnim in z ekonomskim nasiljem, tudi zanemarjanjem, posega v osebno integriteto žrtve ter omejuje njen človeški potencial. Ko žrtev zbere moč in povzročitelju postavi meje, ko ji uspe ustaviti nasilje, se mora povzročitelj soočiti z občutki krivde, obtožbami, spremembami v življenju, s primanjkljajem pri reševanju konfliktov, komuniciranju in uresničevanju interesov, s sankcijami in tudi z občutkom osamljenosti in nevrednosti. Nasilje dojemamo kot popolnoma nesprejemljivo vedenje, hkrati pa vzpostavljamo dostojen odnos do povzročiteljev nasilja kot oseb s svojimi izkušnjami, vrednotami in čustvi. Povzročiteljem pomagamo pri spremembi vedenja in ne osebnosti. Za prenehanje uporabe nasilja je nujna zavestna osebna odločitev, spreminjanje prepričanj (socialnih in miselnih) ter učenje novih, sprejemljivejših oblik vedenja. Program dela s povzročitelji nasilja v zaporih (2016) ureja delo v zavodih za prestajanje kazni zapora, Prevzgojnem domu Radeče in sodelovanje z zunanjimi ustanovami. Namen je učenje socialnih veščin s ciljem ustavljanja, preprečevanja nadaljnjega nasilja in priprava na življenje brez uporabe nasilja. Širše se povzročitelji učijo prepoznavati svoje vzorce nasilnega vedenja, jih razumeti in opuščati. Program vključuje teoretična načela vseh vrst nasilja, tako v zasebni sferi kot zunaj družine.

Ključne besede:

nasilje,
povzročitelj,
obravnavna,
zavod za
prestajanje kazni
zapora,
vzorci vedenja

POTAPLJANJE ZA NAMENE JAVNE VARNOSTI

GREGOR TROŠT, GAŠPER KOŠIR

Zveza reševalnih potapljačev Slovenije, Ljubljana, Slovenija
gregor.trost@gmail.com, gasper.kosir@cpa.si

Povzetek Prispevek opisuje vrste potapljanja, njihove glavne razlike, trenutno stanje in organiziranost glede reševanja iz vodnega okolja v Sloveniji ter smernice za nadaljnji razvoj na tem področju. Najbolj razširjeno in poznano je športno oz. rekreativno potapljanje, s katerim se ukvarja veliko ljudi, predvsem v prostem času. V Sloveniji so poleg športnega prisotni še vojaško, raziskovalno in delovno potapljanje, vendar so te zvrsti zelo specifične, zato redko prisotne in slabo poznane. Obstoječa dejavnost potapljaških reševalnih enot temelji na opremi in protokolih, ki izhajajo iz športnega potapljanja, kar v marsikateri situaciji ni zadovoljivo z vidika varnosti reševalcev in uspešnosti naloge. Na pobudo članov različnih enot, katerih naloge vključujejo tudi zaščito in reševanje v vodnem okolju, je bila ustanovljena Zveza reševalnih potapljačev Slovenije. Njen osnovni namen je dvig usposobljenosti reševalnih enot ter integracija opreme, postopkov in usposabljanja glede na smernice in standarde t. i. potapljanja za namene javne varnosti (ang. public safety diving). Ta se od športnega razlikuje v opremi, ki npr. omogoča enkapsulacijo potapljača reševalca v primerih kontaminiranih vod in komunikacijo med potapljačem v vodi in podporno ekipo na površini, postopkih zavarovanja in preiskovanja terena, zavarovanju in rokovanju z dokaznim materialom itd.

Ključne besede:

reševalno
potapljanje,
potapljanje za
nujne primere,
reševanje,
reševalci,
naravne in druge
nesreče

KIBERNETSKA ODPORNOST PAMETNIH OMREŽIJ

MATJAŽ TRUNKELJ, BLAŽ MARKELJ

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
matjaz.trunkelj@student.um.si, blaz.markelj@um.si

Povzetek Namen prispevka je prikazati pomembnost zagotavljanja kibernetike odpornosti, ki od organizacij terja sprejetje številnih varnostnih ukrepov pri zoperstavljanju kibernetičnim napadom in grožnjam pametnim omrežjem. Zagotavljanje kibernetike odpornosti organizacije na področju varovanja informacijskega premoženja pred aktivnimi in pasivnimi napadi zahteva od organizacij znotraj sektorja kritične infrastrukture vzpostavitev sodobnih kibernetično varovalnih mehanizmov tudi s pomočjo umetne inteligence. Pri tem se ne sme zanemariti področja ozaveščanja zaposlenih, kar predstavlja za organizacije velik varnostno-funkcionalni izziv in mora biti od zaposlenih in vodstva integriran v notranje procese delovanja organizacije. V prispevku smo uporabili metode proučevanja strokovne in znanstvene literature s pomočjo primarnih in sekundarnih virov ter izvedene empirične raziskave v dveh proučevanih organizacijah, predstavnika sektorja kritične infrastrukture Republike Slovenije. Na podlagi zbranih podatkov ter s pomočjo analiz smo želeli ugotoviti in proučiti, kateri so tisti dejavniki, ki jih mora organizacija upoštevati in ki vplivajo na zagotavljanje kibernetike odpornosti pametnih omrežij. Omejitev tovrstne empirične raziskave je, da so ugotovitve osredotočene le na proučevani del segmenta sektorja kritične infrastrukture in jih ne moremo v celoti posplošiti na ostale segmente. Proučevani organizaciji lahko na podlagi ugotovitev in predstavljenih podatkov sprejmeta dodatne ukrepe na področju povečanja kibernetike odpornosti pri zoperstavljanju sodobnim kibernetično-hibridnim grožnjam ob vpeljevanju pametnih omrežij.

Ključne besede:

kibernetična
odpornost,
ozaveščanje
zaposlenih,
kibernetike
grožnje,
kibernetični
prostor,
pametna omrežja

OBRAVNAVA POVZROČITELJA NASILJA NA PROBACIJSKI ENOTI

MIRA ULČAR

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Probacijska enota
Ljubljana, Ljubljana, Slovenija
mira.ulcar@gov.si

Povzetek Svetovalec probacijske enote (PE) izvaja z zakonom določeno pomoč, nadzor, varstvo. Pri dejanju nasilja v družini poteka obravnava na več ravneh: delo s probacijsko osebo in sodelovanje z različnimi drugimi ustanovami. V predstavljenem primeru gre za nasilje moža nad ženo, pretepel jo je z jekleno cevjo in ji zadal več poškodb po telesu. Obsojen je bil na pogojno zaporno kazen, z varstvenim nadzorstvom. Obsojenec več mesecev ni sodeloval s PE, se je pa na PE obrnila oškodovanka v kaznivem dejanju, ki je izražala občutja strahu do povzročitelja, v povezavi z resno novo ogroženostjo; grožnja s pištolo. Glede na to, da obsojenec PE ni bil znan, je bila ocena tveganja ponovitve kaznivega dejanja narejena na podlagi podatkov iz pravnega akta in podatkov, ki jih je posredovala oškodovanka. V tem primeru je PE delovala kot povezovalc in prenašalec informacij sodišču, policiji in centru za socialno delo. Namen posredovanih informacij je bila zaščita žrtve, ob tem pa je nastal nepričakovani preobrat tudi pri povzročitelju, ki je začel sodelovati s svetovalko PE. Individualni razgovori so bili namenjeni spoznavanju življenjskih okoliščin probacijske osebe. V multidisciplinarni obravnavi (DNK, CSD, Center za duševno zdravje) je vsaka ustanova dodala svoj delež. Oseba je pomoč sprejela in prenehala z nasilnimi dejanji.

Ključne besede:

probacija,
obrnava nasilja v
družini, prikaz
primera,
izvrševanje
probacijske naloge,
multidisciplinaren
pristop

KAKO DOSEČI VEČJO UČINKOVITOST OBRAVNAVE PRI PREPREČEVANJU NASILJA V DRUŽINI TER RAZMISLEK O KLJUČNIH OVIRAH IN PASTEH

TINA VUKAN

Ministrstvo za pravosodje, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Probacijska enota
Maribor, Maribor, Slovenija
tina.vukan@gov.si

Povzetek Obravnava povzročiteljev nasilja v družini v okviru probacijskih nalog s poudarkom na obravnavi v okviru pogojne obsodbe z varstvenim nadzorstvom. Vpogled v temeljne značilnosti nasilnega odnosa in kompleksnost problematike. Strokovna obravnava povzročiteljev nasilja je kompleksna in obsega pomoč, varstvo ali nadzor z namenom zmanjševanja ponovitve kaznivega dejanja, uvid v problem, motivacija za spreminjanje nasilnega vedenja, vzpostavljanje delovnega odnosa, učenje kontrole nasilnega vedenja in spreminjanje vedenja, riziki za ponovitev nasilja. Kako smo lahko bolj učinkoviti pri obravnavi: poznavanje temeljnih predpisov, protokoli ravnanja, izobraževanje in usposabljanje, znanje za ravnanje, podporen in trden sistem, ki daje varnost vsem, ki so vključeni v obrnavo, transparenten pretok informacij, poznavanje pristojnosti vseh vključenih služb. Timski pristop obravnave je eden od ključnih pogojev za učinkovito preprečevanje nasilja v družini, zato predstavim zakonitosti uspešnega delovanja timov in multidisciplinarni model obravnave v probaciji (praktični oris dobre prakse). Prispevek zaključujemo z razpravo o ovirah pri obravnavi nasilja v družini, kjer skozi osebno percepcijo ponujamo razmislek o ovirah in pasteh pri obravnavi nasilja v družini (stiske in strahovi, izguba občutka varnosti ipd.).

Ključne besede:

probacija,
obrnava nasilja v
družini,
prikaz primera,
izvrševanje
probacijske naloge,
multidisciplinaren
pristop

23. DNEVI VARSTVOSLOVJA, LAŠKO, 8. IN 9. JUNIJ 2022: ZBORNİK POVZETKOV

MAJA MODIC, BENJAMIN FLANDER,
BRANKO LOBNIKAR, TINKARA PAVŠIČ MREVLJE (UR.)

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija
maja.modic@um.si, benjamin.flander@um.si, branko.lobnikar@um.si,
tinkara.pavsic@um.si

Povzetek Prispevki 23. konference Dnevi varstvoslovja prinašajo strokovni in znanstveni premislek o načinih in virih za zagotavljanje varnosti sodobne družbe. V zborniku so zbrani napovedniki dveh plenarnih predavanj, dveh okroglih miz in štiriinštiridesetih povzetkov, v katerih se avtorji lotevajo tematik nasilja v družini, policijske dejavnosti, zasebnega varovanja, varnosti v lokalnih skupnostih, preiskovanja kaznivih dejanj, kriminologije, pritožbenih postopkov, detektivske dejavnosti, izvrševanja kazenskih sankcij, kibernetске varnosti, sodobnih tehnologij pri zagotavljanju varnosti in drugih aktualnih varnostnih izzivov sodobne družbe.

Ključne besede:

Dnevi
varstvoslovja,
varstvoslovje,
varnost,
policijska
dejavnost,
kriminologija,
kriminalistika,
informacijska
varnost,
penologija

23RD DAYS OF CRIMINAL JUSTICE AND
SECURITY, LAŠKO,
8TH & 9TH OF JUNE 2022:
BOOK OF ABSTRACTS

MAJA MODIC, BENJAMIN FLANDER,
BRANKO LOBNIKAR, TINKARA PAVŠIČ MREVLJE (EDS.)

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia
maja.modic@um.si, benjamin.flander@um.si, branko.lobnikar@um.si,
tinkara.pavsic@um.si

Abstract Contributions of the 23rd Conference Days of Criminal Justice and Security represent professional and scientific consideration of paths and resources for provision of security in contemporary society. The book of abstracts includes abstracts of two plenary lectures, two round tables and forty-four contributions, dealing with a broad range of topics such as policing, private security, security and safety in local communities, criminal investigation, criminology, complaint procedures, private detective activities, the implementation of criminal sanctions, cyber security, technologies in the security provision, and other current security challenges of contemporary society.

Keywords:
Days of criminal
justice and
security,
criminal justice
and security,
security,
policing,
criminology,
criminalistics,
information
security,
penology

BRONASTA SPONZORJA

PETROL

Energija za življenje

GUARDIARIS

Train The **Brain**.

DONATOR

**KONTROLA
ZRAČNEGA
PROMETA
SLOVENIJE**

Univerza v Mariboru

Fakulteta za varnostne vede